

Yesus Lia Di'ak tuir Markus

¹ Manfatin ne'e, Lia Di'ak nosi Na'i Maromak Oan,* naran Yesus. Yesus ne'e, Kristus mak Na'i Maromak nameno kedan hori uluk. Yesus Niakaan lia nahuu nodi lia Yohanis nune'e:

*Yohanis nasori dalam bodik Yesus
(Mateus 3:1-12; Lukas 3:1-18; Yohanis 1:19-28)*

² Baa oras Yesus sei la nahuu dauk Niakaan serwisu, Na'i Maromak solok kedan ema ida naran Yohanis atu nasori dalam bodik Yesus atu mai. Uluk, Maromak naruka mako'an ida naran Yesaya, nebee nia nakerek nela kedan nosi lia nia na'ak,

“Rona mai! Ha'u atu ksolok Ha'ukaan ema ida, nebee nia nasori dalam bodik O.”[☆]

³ Ema nia atu baa rai fuik ida, nodi nahii na'ak, ‘Ema hotu-hotu hadi'a dalam bodik Na'in atu mai!

Ema hotu-hotu haweer dalam atu simu Nia.’”[☆]

⁴⁻⁶ Yohanis ne'e, mak sarani ema. Nia tuur iha rai fuik. Niakaan tais halo hosi kuda unta rahun. Niakaan bolas halo hosi kulit. Niakaan haan, kala'ek no wani ween alas laran. [Niakaan moris lala'ok ne'e, hanesan Maromak mako'an ida hori uluk, naran Elia.][☆]

* **1:1** Lia fuan ‘Na'i Maromak Oan’ la noo iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ☆ **1:2** Maleaki 3:1 ☆ **1:3** Yesaya 40:3 ☆ **1:4-6**
2 Na'i Isra'el Sia 1:8

Baa oras Yohanis baa rai fuik nia, ema wa'in nosi kota Yerusalem no rai Yudea tomak, mai nasoru Nia iha nebaa. Yohanis katak baa sia na'ak, "Emi musti katak hasai emikaan salan, hotu la'o hela sala nia sia, nebee Na'i Maromak foo pardua baa emi. Hotu, emi musti simu sarani, hanesan marak ida na'ak, emi di'a-di'ak ti'an ho Na'i Maromak."

Rona nola nunia, ema nia sia katak nasai kedan siakaan salan. Hotu, Yohanis sarani sia iha mota Yordan.

⁷ Nia moos katak baa sia na'ak, "Ema ida mak boot liu ha'u, atu mai. Dadi baa Niakaan ata moos, ha'u la kfatán.† ⁸ Ha'u ksarani emi kodi wee dei. Mais Nia nalo liu tan ha'u. Tan Nia atu nakonu nola emikaan neon no laran, nodi Maromak Kmalar Lulik."

*Yohanis sarani Yesus
(Mateus 3:13-17; Lukas 3:21-22)*

⁹ Baa oras nia, Yesus mai nosi leo ida naran Nasaret iha rai Galilea, atu nasoru Yohanis. Nasoru ti'an, Yohanis sarani Yesus iha mota Yordan. ¹⁰ Baa oras Yesus sai nosi wee laran, teki-teki naree lale'an nakloke. Hotu, Maromak Kmalar tuun baa Nia, hanesan manu lakateu sina ida. ¹¹ Hotu, ema rona Na'i Maromak lian nosi lale'an na'ak:

"Oa! O ne'e, Ha'ukaan Oan mak kakara no kadomi.

O malo Ha'u neon di'ak."☆

† **1:7** Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "Ha'u katu'u kodi kore niakaan kaso talin moos, ha'u la kfatán." Ne'e na'ak, Yohanis dale na'ak, Nia ema ki'ik. Dadi baa Yesus atan moos, nia la fatan. ☆ **1:11** Lia Uluk Fohon 22:2; Kananuk Sia 2:7; Yesaya 42:1; Mateus 3:17, 12:18; Markus 9:7; Lukas 3:22

*Diabu ulun mai sokur Yesus iha rai fuik ida
(Mateus 4:1-11; Lukas 4:1-13)*

¹² Hotu, Maromak Kmalar dada nodi Yesus baa rai fuik ida. ¹³ Nia tuur nein iha fatik nia namutuk no osa no lotuk alas laran sia, to'o loron haat nulu, kalan haat nulu. Iha nia, diabu ulun moos mai sokur Yesus, nebee atu tuir nia. Mais, la bele. Hotu, Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an sia mai naliku Yesus.

*Yesus baa nalore Na'i Maromak dalam moris
iha rai Galilea
(Mateus 4:12-22; Lukas 4:14-15, 5:1-11)*

¹⁴ Baa oras nia, ema natama Yohanis baa bui laran. Yesus moos baa rai Galilea, atu nalore Na'i Maromak Manfatin Di'ak iha nebaa. ¹⁵ Nia katak baa ema na'ak,

“Rona! Oras ne'e, Na'i Maromak Niakaan oras to'o ti'an.

Oras ne'e, Na'i Maromak nabesi aan kaer ukun iha raiklaran.

Emi musti hanawa hosi hahalok aat ona!

Hotu mai tuir Na'i Maromak dalam moris.”✧

Yesus bolu nola maktuun tasi na'in haat

¹⁶ Loron ida, Yesus la'o tuir debu boot Galilea tehen. Nia naree ema maun-alin na'in rua. Maun naran Simon, alin naran Andreas. Sia rua no'i tiha na'an tasi, tan sia buka moris nunia.

¹⁷ Hotu, Yesus bolu sia na'ak, “Hei! Emi mai tuir Ha'u ona! Uluk emi buka na'an tasi. Mais Ha'u atu kanorin emi buka ema, nebee sia tuir Na'i Maromak.” ¹⁸ Rona nola nunia, sia rua la'o nela kedas siakaan daitiha, hotu tuir Yesus.

19 Sia la'o liu baa, Yesus naree tenik ema na'in rua. Sia ne'e, Sebadeus oan. Maun naran Yakobus, alin naran Yohanis. Sia no'i nadi'a daitiha iha bero laran. 20 Yesus bolu sia na'ak, "Hei! Emi mai tuir Ha'u ona!" Rona nola nunia, sia la'o nela kedas siakaan aman no ema serwisu sia iha bero laran. Hotu sia tuir Yesus.

Yesus te'ur nasai diabu nosi ema ida iha kota Kapernaum

(Lukas 4:31-37)

21 Hotu, Yesus no ema na'in haat nia la'o to'o leo ida, naran Kapernaum. Ema Yahudi siakaan laron hamulak to'o mai,‡ Yesus tama baa nanorin iha siakaan uma hamulak. 22 Rona Yesus nanorin, ema hotu-hotu blaar, tan Nia seluk nosi manorik ukun Yahudi sia. Nia natene tebe-tebes lia hanorin isin.✧

23 Iha uma hamulak nia laran noo ema ida mak diabu tekar. Baa oras nia, diabu mak tekar ema nia nahii na'ak, 24 "Hoi! Yesus, ema Nasaret! O mai malo saa!? O moo lia saa mo ami!? O mai keen karin ami baa saa! Ami hatene O ne'e, ema moon nia mak Na'i Maromak nameno atu solok mai."

25 Rona nola nunia, Yesus te'ur diabu nia na'ak, "Taka ibun! Sai mosi ema nia!"

26 Diabu nia moos tekar ema nia, to'o isin maka'as karin. Hotu, diabu kakaur nodi sai nela ema nia. 27 Naree nunia, ema hotu-hotu iha uma hamulak nia blaar karin. Sia dale baa malu na'ak, "See mak ne'e, to'o Nia bele naruka diabu sia sai. Hotu sia sai kedas, tuir Niakaan hakara. Niakaan hanorin ne'e, oin seluk! Furak tebes!"

‡ 1:21 Ema Yahudi siakaan laron hamulak, naran 'Sabat'.

✧ 1:22 Mateus 7:28-29

²⁸ Nunia hotu, ema dale lia ne'e nosi ibun baa ibun, to'o keke lema rai Galilea tomak.

Yesus nadi'ak nola Petrus banin fetu no ema moras wa'in

(Mateus 8:14-17; Lukas 4:38-41)

²⁹ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia sai nosi uma hamulak nia baa Simon no Andreas uman.

³⁰ Oras nia, Simon banin fetu no'i toba, tan moras kiki. Yesus sia tama uma laran, ema mai katak baa sia na'ak, "Ferek moras."

³¹ Rona nola nunia, Yesus nare'is aan baa ferik nia. Nia kaer baa liman, nodi foti nadeer nia. Moras kiki nia moos lakon kedas. Hotu, ferik nia baa naliku Yesus sia.

³² Kre'is loro atu monu, ema wa'in nodi siakaan ema moras no ema diabu tekar mai nusu tulun baa Yesus, ³³ to'o ema leo nia tomak mai nakonu nola uma nia oin. ³⁴ Hotu, Yesus nadi'ak nola ema wa'in nosi moras oi-oik. Nia moos te'ur sai diabu wa'in. Mais Nia la foo leet baa diabu sia dale, tan sia natene tebes Nia.

Yesus la'o lema leo seluk sia, nodi nalore Na'i Maromak Manfatin

(Lukas 4:42-44)

³⁵ Hotu nunia, Yesus no Niakaan maktuir sia toba iha leo nia, tan kalan ti'an. Seisawan oan, Yesus nadeer uluk maktuir sia, hotu sai baa namulak iha fatin mamuk ida. ³⁶ Oras Simon sia nadeer, sia la naree Yesus. Hotu, sia baa buka.

³⁷ Sia nasoru Yesus ti'an, sia nasee na'ak, "Ama, ema buka Ama. Mai ita fila ona."

³⁸ Mais Yesus nataa na'ak, "Di'ak. Mais di'ak liu, ita baa leo kre'is iha ne'e sia lai, nebee Ha'u kalore Na'i Maromak Manfatin iha nebaa.

Tan Na'i Maromak solok Ha'u kmai, atu kala'ok serwisu nia."

³⁹ Hotu, Yesus la'o lema rai Galilea tomak, nodi nalore Na'i Maromak Manfatin iha uma hamulak sia. Nia moos te'ur nasai diabu wa'in.✧

Yesus nadi'ak nola ema ida mak moras funi mea

(Mateus 8:1-4; Lukas 5:12-16)

⁴⁰ Baa oras nia, ema ida mak moras funi mea mai baa Yesus. Nia nakni'a nodi nakro'an na'ak, "Ama! Tulun ha'u lai! Ha'u katene Ama bele nalakon ha'ukaan moras ne'e, nebee ema keta nakribi ha'u ona. Surak, Ama nakara."

⁴¹ Rona nola nunia, Yesus neon monu. Nia lolo liman nodi kaer ema nia. Hotu, Nia nataa na'ak, "Tebes! Ha'u kakara. O di'ak ona!"

⁴² Laku matan dei, ema nia di'ak kedas. ⁴³ Hotu, Yesus naruka fila, nodi katak na'ak, ⁴⁴ "Rona di'a-di'ak! O di'ak ti'an, mais keta masara baa ema. O musti mala'ok ukun nosi Bei Musa. Baa malore okaan isin lolon baa na'ilulik lai, nebee sia leno okaan isin no sia bele natene na'ak, okaan moras ne'e lakon ti'an. Hotu, o matetu sera baa Na'i Maromak, nebee ema hotu-hotu bele natene na'ak, o di'ak ti'an."✧

⁴⁵ Masik Yesus nakahik nunia moos, ema nia baa keke luku lia nia. Rona nola lia nia, ema lear mai buka Yesus, to'o Yesus la bele nasai oin iha leo hotu-hotu. Tan lia nia, Yesus nein iha rai leet dei. Mais ema rai-rain lolok mai buka Nia.

✧ **1:39** Mateus 4:23, 9:35 ✧ **1:44** Ukun-badu Na'ilulik 14:1-32

2

*Yesus nadi'ak nola ema kma'as ida
(Mateus 9:1-8; Lukas 5:17-26)*

¹ Siku loron hira ti'an, Yesus fila nikar baa leo Kapernaum. Ema naree Nia, hotu sia baa katak lema leo nia na'ak, "Yesus fila uma ti'an." ² Rona nola nunia, ema wa'in lolok mai, to'o sesuk malu iha uma nia. Odamatan moos nakonu ema. Hotu, Yesus nalore Na'i Maromak Manfatin baa sia.

³ Baa oras Yesus sei nanorin, ema na'in haat leba nodi ema kma'as ida mai. ⁴ Mais sia la bele tama to'o Yesus oin, tan ema wa'in sesuk malu. Tan baa nia, sia sa'e baa, sobu nakuak uma leten, kona besik baa Yesus oin. Hotu, sia natuun ema kma'as nia nodi biti, baa Yesus oin. ⁵ Naree nunia, Yesus natene na'ak sia fiar tebe-tebes. Tan lia nia, Nia katak baa ema kma'as nia na'ak, "Oa! Ha'u kasu ti'an okaan salan sia!"

⁶ Baa oras nia, manorik ukun Yahudi na'in hira moos tuur iha nia. Rona Yesus dale nunia, sia hirus ⁷ nodi namaas baa malu na'ak, "Nia la bele dale nunia, tan Na'i Maromak mesan mak bele kasu ema salan! Nia nalo aan nu'u Maromak. Nia nahaat Maromak naran ti'an!"

⁸ Mais Yesus natene kedan siakaan neon. Nia katak baa sia na'ak, "Hoi, maluk sia! Emi keta haneo nunia! ⁹⁻¹⁰ Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin mak ketan beran kosi Maromak. Ha'u koo beran atu foo pardua baa ema. Mais hanoin! Kalo Ha'u kdale baa ema ne'e ka'ak, 'O metan pardua ti'an,' emi la haree Ha'ukaan beran. Mais kalo Ha'u karuka nia ka'ak, 'Madeer ona!' foin emi bele haree Ha'ukaan beran."

Dale notu nunia, Yesus katak baa ema kma'as nia na'ak, ¹¹ “O rona! Oras ne'e, o di'ak ti'an! Madeer! Lulun biti, modi fila ona!”

¹² Rona nola nunia, ema kma'as nia moos nadeer kedas. Hotu, nia foti biti nodi sai. Ema hotu-hotu iha nia blaar karin nodi na'ak, “Adeei! Ami foin haree hahalok nune'e! Na'i Maromak beran boot tebes!”

*Yesus bolu nola Lewi atu tuir Nia
(Mateus 9:9-13; Lukas 5:27-32)*

¹³ Hotu, Yesus fila baa debu boot Galilea tehen. Ema wa'in mai baa Nia, hotu Nia nanorin sia.

¹⁴ Iha fatin nia no ema ida naran Lewi. Lewi aman, naran Alfeus. Lewi nia, maksisi bea bodik ukunrai Roma. Oras Yesus la'o tuir nia, Nia naree Lewi. Hotu, Nia bolu na'ak, “Hei! Mai tuir Ha'u!”

Rona Yesus bolu nunia, Lewi nariik, tuir kedas Yesus.

¹⁵ Loron ida, Yesus no Niakaan maktuir sia baa naa iha Lewi uman. Sia naa namutuk no Lewi niakaan mamaluk maksisi bea sia no ema seluk sia mak ema Yahudi sura na'ak, ema lisan aat. Mais sia mak nakara du'uk atu rona Yesus hanorin.

¹⁶ Iha nia moos, noo manorik ukun nosi partee Farisi. Sia naree Yesus naa namutuk no ema maksisi bea no ema lisan aat nia sia. Hotu sia nusu baa Yesus Niakaan maktuir sia na'ak, “Tan saa emikaan ulun tuur naa namutuk no ema maksisi bea no ema lisan aat sia?”

¹⁷ Rona sia nusu nunia, Yesus katak baa sia na'ak, “Ema moras buka makdook. Ema isin lolon di'ak, la buka makdook. Ha'u kmai atu babilan ema mak aat, lahoos atu babilan ema mak noran aan di'ak.”

Yesus Niakaan hanorin seluk nosi ema Farisi siakaan hanorin

(Mateus 9:14-17; Lukas 5:33-39)

¹⁸ Baa loron ida, ema Farisi sia nalirin aan. Yohanis Niakaan maktuir sia moos nalo tuir. Mais ema Farisi sia naree Yesus Niakaan maktuir sia la nalirin aan. Hotu, sia mai nusu Yesus na'ak, "Ama! Ami halirin aan. Yohanis Niakaan maktuir sia moos nalirin aan. Mais tan saa Okaan maktuir sia la nalirin aan?"

¹⁹ Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak, "Emi hatene ti'an, kalo ema nalo dahur uma kain foun, bainaka sia la nalirin aan, mais sia naa to'o bosu. Kalo sasudin mane sei iha nia, sia naa bele-bele.

²⁰ Mais awan-wainrua, kalo ema seluk mai kofi nola sasudin mane nia, niakaan maluk sia noran susar. Foin, sia nalirin aan."

²¹ Hotu, Yesus foo lia hatetek ida na'ak, "Kalo faru naksira, ita la baban hodi tais foun. Tan kalo fasi, tais foun nia nakru'u, to'o faru tuan nia naksira tu'an. ²² No tenik, ita la salin tua midar foun baa knaban tuan. Tan knaban tuan la'ok, hotu tua midar nia nanii mohu. Ita musti salin tua midar foun baa knaban foun."* [Hodi nunia, Yesus na'ak, niakaan hanorin nia, foun. Keta kahur ho ema Farisi siakaan hanorin tuan.]

Yesus Niakaan maktuir sia ku'u hare gandum baa loron hanawa serwisu

(Mateus 12:1-8; Lukas 6:1-5)

²³ Baa loron ida, kona baa ema Yahudi siakaan loron hamulak no loron hanawa serwisu, Yesus

* **2:22** Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "La bele fui tama anggor ween foun baa kakaluk kulit tuan, keta to'o kakaluk nia naklees karin."

no Niakaan maktuir sia la'o tuir to'os ida. Maktuir sia ku'u nola hare gandum, nodi naa la-la'ok.✧ ²⁴ Mais noo ema Farisi mak naree. Hotu, sia nusu Yesus na'ak, "Tan saa Okaan maktuir sia nakur itakaan ukun-badu? Sia ku'u hare gandum baa loron hanawa serwisu! La bele nunia!"

²⁵⁻²⁶ Mais Yesus nataa na'ak, "Emi la hanoin lia Bei Daud ka? Na'ilulik boot baa oras nia, naran Abiatar. Natoon baa nia, Bei Daud no niakaan maktuir sia salaen basuk. Sia tama baa Batane Hamulak. Hotu, sia naa nola tubi mak na'ilulik sia sera ti'an baa Na'i Maromak. Tuir loos, na'ilulik sia mesan dei mak bele naa tubi nia. Mais, hanoin. Tan masik Bei Daud sia naa nola moos, la no ema mak nasalak sia."✧

²⁷ Hotu, Yesus nalore tenik na'ak, "Emi keta halu'a ha'ak, Na'i Maromak nase'i loron hanawa serwisu nebee dadi matak-malirin bodik ema raiklaran. Nia la nase'i ema raiklaran nebee tuir ukun loron hanawa serwisu. ²⁸ Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin mak ketan beran kosi Maromak. Ha'u koo beran atu kakotu saa mak ema bele nalo baa loron hanawa serwisu."

3

Yesus nadi'ak nola ema moras baa loron hanawa serwisu

(Mateus 12:9-14; Lukas 6:6-11)

¹ Hotu, Yesus baa nikar uma hamulak. Iha nia, noo ema ida mak liman matek. ² Iha nia moos, noo ema na'in hira mak buka dalan atu nasalak Yesus. Sia namoo matan baa Yesus atu

✧ **2:23** Hanoin Hikar Dalan Moris 23:25 ✧ **2:25-26** 1 Samuel 21:1-6; Ukun-badu Na'ilulik 24:9

nodi natene na'ak, Nia nadi'ak nola ema moras baa lora hanawa serwisu ka, lale.

³ Mais Yesus bolu nola ema liman matek nia, nodi na'ak, "Mariik baa oin ne'e!"

⁴ Hotu, Yesus nusu baa ema nia sia hotu-hotu na'ak, "Tuir itakaan ukun-badu, ita bele halo saa kona baa lora hanawa serwisu? Ita bele halo lia di'ak ka, keta? Ita bele hadi'ak hola ema ka, ita ho'o ema?" Mais sia hotu-hotu no-nook dei.

⁵ Naree nunia, Yesus laran moras tebes, tan ema nia sia naliku loos siakaan ukun-badu dei; la naliku ema liman matek nia. Yesus moos nawan sa'e nodi mana baa-mai baa ema nia sia. Hotu, Nia katak baa ema moras nia na'ak, "Lolo o liman mai!" Ema nia lolo liman baa. Laku matan dei, liman di'ak kedas. ⁶ Naree nunia, ema Farisi sia sai nela uma hamulak nia, baa dale kabuar lia fuan no ema partee politik Herodes, atu buka dalam no'o Yesus.

Yesus nadi'ak nola ema lear iha debu boot Galilea tehen

⁷⁻⁸ Baa lora ida, Yesus no Niakaan maktuir sia la'o tenik baa debu boot Galilea tehen. Ema wa'in mai nosi leo-leo atu tuir Yesus, tan sia rona ti'an saa mak Nia nalo. Sia mai nosi rai Galilea, rai Yudea, no rai Idumea. Ema balu moos mai nosi kota Yerusalem, leo Sidon, no leo Tirus. Balu tenik mai nosi mota Yordan lorosa'e. Sia hotu-hotu mai buka Yesus. ⁹ Tan ema nia sia wa'in basuk, Yesus naruka Niakaan maktuir sia nadi'a bero ida bodik Nia. Nia atu nanorin nosi bero leten, nebee ema keta sara Nia, no ema hotu-hotu bele rona.

¹⁰ Ema moras sia mai sesu malu atu koko Yesus tan sia rona Yesus nadi'ak nola ema wa'in

ti'an.☆ 11 Oras ema mak kona diabu tekarak naree Yesus, sia nakloti tabarakat aan iha Yesus oin, tan nata'uk. Sia nahii na'ak, "Ita Boot ne'e, Na'i Maromak Oan tebes!"

12 Mais, Yesus nakahik maka'as sia na'ak, "Keta hasara baa ema ha'ak, Ha'u ne'e, see."

Yesus boi nola ema na'in sanulu resin rua dadi baa maktuir

(Mateus 10:1-4; Lukas 6:12-16)

13 Hotu, Yesus sa'e baa foho ida. Nia bolu nola ema na'in hira mak kona baa Niakaan neon. Sia moos tuir Nia. 14 To'o baa, Nia boi nola ema na'in sanulu resin rua, nodi katak baa sia na'ak, "Ha'u kboi kola emi atu dadi baa Ha'ukaan maktuir. Ha'u atu karuka emi baa keke lema Na'i Maromak Manfatin. 15 Ha'u moos atu klatan beran baa emi, nebee emi bele te'ur sai diabu."

16-19 Ema na'in sanulu resin rua nia, naran mak ne'e:

Simon (Yesus moos nanaran nia na'ak, Petrus),
 Yakobus,
 Yohanis (Yohanis no maun Yakobus ohin nia, Sebadeus oan. Yesus moos nanaran sia na'ak 'Boanerges.' Ne'e na'ak 'hanesan kokur.')

*
 Andreas,
 Filipus,
 Bartolomeus,
 Mateus,
 Tomas,

☆ 3:10 Markus 4:1; Lukas 5:1-3 * 3:16-19 a: Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'kokur oan'. Lia ne'e na'ak, 'lisan hanesan kokur'. Ema matenek hira na'ak falik, Yakobus no Yohanis lian, hanesan kokur lian maka'as. Lale, sia nakanas nu'u kokur lian.

Yakobus (Alfeus oan),
 Tadeus,
 Simon (nia ne'e mak tuir Partee Selot),[†]
 Yudas Iskariot (nia ne'e mak atu fa'an lakon
 Yesus).

*Manorik ukun Yahudi sia na'ak, diabu ulun
 mak latan beran baa Yesus
 (Mateus 12:22-32; Lukas 11:14-23, 12:10)*

²⁰ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia tuun nika nosi foho nia, tama baa uma ida laran. La kleur, ema wa'in mai baa Nia, to'o la no leet atu naa. ²¹ Naree nunia, ema na'ak, "Yesus ne'e, ema oin saa? Nia nalu'a ti'an isin lolon du'uk." Oras Yesus familin sia rona nola nunia, sia moos mai atu nodi Nia fila.

²² Baa oras nia, manorik ukun Yahudi sia moos mai nosi kota Yerusalem. Sia katak baa ema hotu-hotu na'ak, "Hoi! Emi keta tuir Yesus nia. Nia bele te'ur sai diabu wa'in nunia, tan nola beran nosi diabu ulun, mak naran Baalsebul."✧

²³ Rona nola nunia, Yesus bolu sia nodi katak na'ak, "La tama kakutak! Oin nunabee diabu ulun na'in te'ur du'uk aan?!" Hotu Yesus foo lia hatetek na'ak, ²⁴ "Kalo ema fohorai ida funu malu, oin nunabee fohorai nia bele manek to'o kleur?! La bele! ²⁵ Kalo ema uma kain ida la kona malu, oin nunabee sia bele moris namutuk to'o kleur?! La bele! ²⁶ Nunia moos, kalo diabu sia funu malu, sia nanis keen karin malu to'o dodok welon!

[†] **3:16-19** b: Ema partee Selot ne'e buka dalan atu nabu'a sai ukunrai Roma nosi siakaan rai Yahudi. Tan baa nia, sia moos nanaran partee ne'e na'ak, partee 'meo ulun'. ✧ **3:22** Mateus 9:34, 10:25

²⁷ Kalo ema beer nana'o iha ema biit ida uman, nia kesi uluk uma na'in lai, foin nia bele nola naha.‡

²⁸ Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Na'i Maromak nanis kasu ema raiklaran salan. Kalo ema dale nahaat ema seluk, Na'i Maromak sei kasu siakaan salan. ²⁹ Mais kalo ema dale nahaat Maromak Kmalar Lulik, Na'i Maromak la kasu sala nia, to'o rai falu fila."☆

³⁰ Yesus katak nunia, tan sia tula sala baa Nia na'ak: "Ema nia, diabu kaer!"

See mak Yesus familin malolok?

(Mateus 12:46-50; Lukas 8:19-21)

³¹ Hotu, Yesus inan no Yesus alin sia mai iha uma nia atu nasoru Nia. To'o baa, sia nariik iha luan dei, nodi naruka ema bolu Nia. ³² Yesus sei tuur nodi nanorin ema wa'in, ema mai nasee nia na'ak, "Ama! Itakaan inan no Itakaan alin sia iha luan. Itakaan familin sia beer atu nasoru Ama."

³³ Mais Yesus nataa na'ak, "Ha'ukaan familin malolok, mak see?"

³⁴ Hotu, Nia titu baa-mai baa ema mak tuur satan Nia. Nia moos katak na'ak, "Emi hotu-hotu ne'e, mak Ha'ukaan familin malolok. ³⁵ Tan ema mak nalo tuir Na'i Maromak hakaran, sia mak Ha'ukaan familin malolok."

4

Yesus foo lia hatetek nosi fini mak monu baa rai oi-oik

(Mateus 13:1-9; Lukas 8:4-8)

‡ **3:27** Hodi lia nunia, Yesus nalore na'ak, Nia biit liu diabu ulun.

☆ **3:29** Lukas 12:10

¹ Baa leron ida, Yesus fila baa debu boot Galilea. Ema wa'in moos mai kabuun nola Nia. Hotu, Nia sa'e baa bero ida mak nanawa iha nia, nebee ema hotu-hotu iha rai bele rona Nia. ² Nia nanorin lia wa'in baa sia, nodi lia hatetek na'ak,✧

³ “Rona di'a-di'ak! Noo ema mahalo to'os ida baa kari fini iha to'os. ⁴ Baa oras kari, fini balu monu baa dalan. Hotu, manu ai leten sia mai tutu nola mohu. ⁵ Fini balu monu baa rai fatuk. Fini nia sia tubu lai-lais tan kona rai isin ni'is. ⁶ Mais oras loro kona, tubun nia naklaik hotu mate, tan abut la tama le'an.

⁷ Fini balu tenik, monu baa ai tarak laran. Fini nia sia tubu buras, mais ai tarak neti nola to'o la nafua. ⁸ Fini balu tenik, monu baa rai isin. Fini nia sia tubu to'o boot no nafua wa'in. Oras ku'u, balu foo nikar folin to'o isin tolu nulu, balu to'o isin neen nulu, balu tenik to'o isin atus ida.

⁹ See mak noo tilun, rona di'a-di'ak!”

*Tan saa Yesus dale nodi lia hatetek?
(Mateus 13:10-17; Lukas 8:9-10)*

¹⁰ Baa oras Yesus tuur mesan, Niakaan maktuir na'in sanulu resin rua no ema seluk mak rona ti'an lia hatetek nosi fini nia, sia mai nusu lia nia isin baa Yesus. ¹¹ Yesus nataa na'ak, “Tan emi ne'e beer hatene tebe-tebes Na'i Maromak ukun, Ha'u kloke malorek lia hatetek nia isin baa emi. Mais kalo ema seluk mak la no'uk natene, Ha'u kanorin kodi lia hatetek dei. ¹² Maromak mako'an ida nakerek nela kedan kona baa ema hanesan sia na'ak:

'Sia naree ti'an, mais la no'uk natene.

Sia rona ti'an, mais la no'uk rai baa neon.

Dadi habusik baa, nebee sia lalika fiar baa Na'i Maromak,

✧ 4:2 Lukas 5:1-3

nebee Na'i Maromak moos lalika kasu siakaan salan.'"[☆]

Yesus nalore lia isin nosi lia hatetek fini nia (Mateus 13:18-23; Lukas 8:11-15)

¹³ Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Kalo emi sei la koho dauk lia hatetek nia isin, nunabee tenik baa lia hatetek seluk sia? ¹⁴ Nune'e: Ema mak kari fini nia, hanesan ema mak katak keke Na'i Maromak Manfatin. ¹⁵ Fini mak monu baa dalam nia, mak manu ai leten tutu nola, hanesan ema mak rona Na'i Maromak Manfatin, mais nia la rai di'a-di'ak baa neon. Hotu, diabu ulun mai foti nola. ¹⁶ Fini mak monu baa rai fatuk, hanesan ema mak rona ti'an Na'i Maromak Manfatin, hotu nia simu di'a-di'ak nodi neon no laran. ¹⁷ Mais Manfatin nia la nahabut, tan ema nia la rai di'a-di'ak baa neon. Baa oras ema seluk nasasar nia tan nia simu Manfatin nia, nia nata'uk, to'o nabusik nela Manfatin nia. ¹⁸ Fini mak monu baa ai tarak laran, hanesan ema mak rona nola Manfatin nia, ¹⁹ mais nia nalai baa-mai buka soi no moris furak, to'o nalu'a Manfatin nia. ²⁰ Mais fini mak monu baa rai isin, hanesan ema mak ta'an tilun nodi simu Manfatin nia. Hotu, nia moris tuir Na'i Maromak hakaran. Nia moos nalo lia di'ak, hanesan fini mak nafua wa'in, to'o isin tolu nulu, isin neen nulu, no isin atus ida."

Keta taka badut hodi hanek (Lukas 8:16-18)

²¹ Hotu, Yesus nanorin natutan tenik nosi bero nia, nodi lia hatetek ida seluk na'ak, "Kalo ita sunu badut, ita taka hodi hanek ka? Lale, ita rai iha koi ohak ka? Lale! Kalo nunia, badut nanis

[☆] 4:12 Yesaya 6:9-10

la nakroma ona. Ita rai baa fatin aas, nebee laka naroma fatin nia. ☆ ²² Nunia moos, lia hotu-hotu mak sei nakfunin baa oras ne'e, atu naksain. Lia hotu-hotu mak ema sei la hatene baa oras ne'e, ema atu natene. ☆ ²³ See mak no tilun, rona di'a-di'ak!"

²⁴ Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Hanoïn di'a-di'ak lia ne'e! Kalo emi sukat ema seluk, ema moos sukat fila emi. Na'i Maromak moos atu sukat emi. Mais Niakaan sasukat, todan liu tenik. ☆

²⁵ Ema mak beer tebe-tebes atu natene Na'i Maromak hakaran, nia hetak natene. Mais ema mak la no'uk natene Na'i Maromak hakaran, nia hetak beik." ☆

Yesus foo lia hatetek nosi fini mak tubu du'uk

²⁶ Hotu, Yesus nalore tenik na'ak, "Na'i Maromak hutun-renun hanesan fini mak ema kari iha to'os laran. ²⁷ Kari hotu, ema nia fila nikar, tobanadeer, la nanoin tenik fini nia. Masik nunia moos, fini nia tubu du'uk to'o boot. ²⁸ Hotu nataha, nasorun, nafuna, nafua, to'o noo isin. ²⁹ Oras naktuuk ti'an, foin ema nia mai ku'u. Nunia moos Na'i Maromak hutun-renun sia. Sia moris tan Na'i Maromak mak foo moris baa sia. Lahoos ema raiklaran." ☆

Yesus foo lia hatetek nosi fini mak ki'ik oan basuk

(Mateus 13:31-32,34; Lukas 13:18-19)

³⁰ Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Ha'u tu'an tenik lia hatetek ida, nebee emi bele hatene oin

☆ **4:21** Mateus 5:15; Lukas 11:33 ☆ **4:22** Mateus 10:26; Lukas 12:2 ☆ **4:24** Mateus 7:2; Lukas 6:38 ☆ **4:25** Mateus 13:12, 25:29; Lukas 19:26 ☆ **4:29** Yoel 3:13

nunabee Na'i Maromak dadi Na'in bodik ema lear. Uluk fohon, Na'i Maromak renun na'in hira dei, mais kleu-leur hetak wa'in tu'an. ³¹ Sia nahuu hanesan ai fuan musan mak ki'ik oan basuk.* ³² Mais kalo kuda baa rai ti'an, nia moris dadi ai huun boot, to'o manu ai leten mai rani baa, no nalo knuuk iha sorun."

³³ Hodi nunia, Yesus nanorin ema tuir siakaan babelen. ³⁴ Kalo nanorin ema wa'in, Nia nodi lia hatetek dei. Mais kalo nanorin Niakaan maktuir sia du'uk, Nia nalore lia hatetek isin sia hotu-hotu.

*Yesus nakahik anin dadurus
(Mateus 8:23-27; Lukas 8:22-25)*

³⁵ Yesus nanorin ema nia sia nosi bero nia, to'o loro malirin. Hotu, Nia tene Niakaan maktuir sia na'ak, "Mai ita baa balu baa."

³⁶ Rona nola nunia, Niakaan maktuir sia sa'e tuir baa bero. Hotu, sia la'o nela ema wa'in nia, mais ema balu tuir nodi bero seluk. ³⁷⁻³⁸ Baa oras la'o, Yesus toba luni kluni to'o dukur iha bero ikun. La kleur, anin dadurus mai. Laloran moos basak natama wee baa bero laran, to'o kre'is nakonu. Yesus Niakaan maktuir sia nata'uk tebes. Hotu, sia fu'a nadeer Nia na'ak, "Ama! Madeer lai! Ama la madomi ami ka?! Ita atu mate mout ona!"

³⁹ Rona nola nunia, Yesus nadeer, hotu nakahik anin nia na'ak, "Makmatek!" Nia moos naruka debu boot nia na'ak, "Noo-nook ona!" Hotu, anin nia nanawa kedas. Nunia moos,

* **4:31** Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "masuk emi fiar hanesan ai musan σίναπτι (*sinapi*)."
Sinapi nia, ai musan mak ki'ik oan, mais nia tubu boot to'o aas ro'a tolu. Ai oik nia la noo iha rai Timor.

laloran iha debu nia nakmatek kedas. ⁴⁰ Hotu Yesus nasee Niakaan maktuir sia na'ak, "Tan saa emi hata'uk nunia? Emi sei la fiar baa Ha'u ka?"

⁴¹ Mais sia hotu-hotu nata'uk no blaar. Sia namaas baa malu na'ak, "Nia ne'e see? To'o anin no laloran moos rona baa Nia!"

5

Yesus te'ur sai diabu lear nosi ema bulak ida (Mateus 8:28-34; Lukas 8:26-39)

¹ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia to'o debu Galilea balu baa, iha fatin ida naran Gerasa. ²⁻⁶ Iha nia, noo mane ida mak diabu tekarak to'o bula. Nia nein iha rate sia. Loron-kalan nia nakwalan dei, sa'e-tuun foho nodi nahii nahutan karin. Nia nitak aan nodi fatuk, to'o isin lolon kanek mohu. Nia biit tebes, to'o ema la bele kesi nola nia. Ema kesi rua-ruan niakaan ainliman nodi besi talik, mais nia nasiit nosi liman, no natohar nosi ain. Nia biit resik, to'o la noo ema ida mak bele namaus nola.

Baa oras Yesus no Niakaan maktuir sia tuun nosi bero, sama ain baa rai maran, ema bulak nia naree sia nosi dook. Hotu, nia nalai sai nosi rate baa Yesus. To'o baa, nia nakni'a iha Yesus oin. ⁷⁻⁸ Naree nola nunia, Yesus naruka na'ak, "Hoi! Diabu aat! Sai mela ema ne'e ona!"

Hotu, ema nia nahii maka'as na'ak, "Hoi! Ita Boot atu halo saa baa ha'u?! Ha'u katene Ita Boot ne'e Yesus, mak Na'i Maromak Boot Kaliuk Oan. Ha'u kaloon nebee Ita Boot keta hasusar ha'u."

⁹ Hotu, Yesus nakusuk nia na'ak, "O naran see?"

Ema nia nataa na'ak, "Ha'u naran *Legion*, tan ami ne'e wa'in lear, hanesan sondadu klibur boot ida!"

¹⁰ Hotu, diabu nodi ema nia atu nakro'an nebee Yesus keta naruka sia sai nosi rai nia.

¹¹ Kre'is baa nia, ema na'in hira no'i daka fahi lear mak buka haan iha foho leten. Sura fahi nia sia hotu-hotu, bele tama matan rihun rua.

¹² Diabu sia nakro'an baa Yesus na'ak, "Ita Boot haruka ami tama baa fahi nia sia dei."

¹³ Rona nola nunia, Yesus moos no'uk. Hotu, diabu sia nalai sai nela ema nia, tama kedan baa fahi nia sia. Fahi nia sia hotu-hotu bula karin, nalai lakon tuun nosi foho nia, tama baa debu boot laran. Hotu, mate mout.

¹⁴ Titu-naree nunia, ema makdaka fahi nia sia nata'uk tebes. Sia nalai baa katak ema sura leo. Rona sia dale dale nunia, ema lear nalai sai mai atu naree saa mak dadi nia. ¹⁵ Sia baa nasoru Yesus, hotu naree ema mak diabu tekar nia no'i tuur iha nia. Nia di'ak nikar no tau tais ti'an. Naree nunia, sia nata'uk hotu, tan sia natene nanis, see mak bele te'ur sai diabu nosi ema nia, maka'as tebes. ¹⁶ Hotu, sia baa katak lema rai na'ak, sia naree du'uk ema bulak nia di'ak ti'an, no fahi nia sia moos mate mout ti'an. ¹⁷ Sia moos nakro'an, nebee Yesus sai nela rai nia.

¹⁸ Oras Yesus sa'e baa bero, ema bulak ohin nia nakro'an atu tuir no Yesus.

¹⁹ Mais, Yesus la no'uk. Nia katak na'ak, "Di'ak liu o fila mikar, baa masara okaan familin sia nosi lia mak Na'i Maromak nalo ti'an baa o. O moos katak ma'ak, Na'i Maromak nadomi tebes o."

²⁰ Hotu, ema nia baa la'o lema rai ida mak noo leo sanulu, mak ema nanaran na'ak, 'Dekapolis'. Nia katak saa mak Yesus nalo ti'an baa nia. Rona nola nunia, ema hotu-hotu blaar nodi na'ak, "Maka'as tebes!"

Yesus nalo Yairus oan moris nikar no nadi'ak nola feto ida mak moras

(Mateus 9:18-26; Lukas 8:40-56)

²¹ Hotu, Yesus no maktuir sia sa'e bero, fila nikar debu boot balu baa. Oras sia tuun, ema wa'in mai baa Yesus. ²² Iha nia noo ema ida naran Yairus. Nia, mak ema uma hamulak ulun iha leo nia. Oras naree Yesus, nia mai nakni'a iha Yesus oin, ²³ nodi nakro'an na'ak, "Ama, tulun lai! Ha'ukaan oan feto moras todan atu mate. Niakaan otas foin tinan sanulu resin rua. Kalo bele, Ama tulun ha'u. Mai iha ha'ukaan uma, madi'ak mola nia lai."*

²⁴ Rona nola nunia, Yesus tuir kedas baa Yairus uman.

Mais oras sia atu la'o, ema wa'in moos tuir, to'o sia sesu malu oin-kotuk no karuk-kwana.

²⁵ Iha ema wa'in nia klaran, noo feto ida. Tinan sanulu resin rua ti'an, nia netan fulan mak la nanawa tuir loos. ²⁶ Nia namohu niakaan osan no sasoin hotu-hotu, nodi selu makdook sia, nebee nadi'ak nola nia. Mais, la noo makdook ida mak bele nadi'ak nola nia. Niakaan moras nia, hetak kleur, hetak tu'an. ²⁷⁻²⁹ Nia rona ti'an lia wa'in nosi Yesus. Tan lia nia, nia naka'as aan iha ema wa'in klaran, atu bele to'o baa Yesus nosi kotuk. Nia naneo na'ak, "Surak ha'u koko Niakaan faru dei, nanis ha'u di'ak!"

Oras nia koko lerek Yesus farun, laku matan dei, niakaan moras nanawa kedas. Nia noran di'ak tebes. ³⁰ Oras nia moos, Yesus noran beran

* **5:23** Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "Ama tulun rai liman baa nia, nebee nia di'ak nikar, no nia moris." Lia fuan "tulun rai liman baa" ne'e na'ak, "tulun nadi'ak nola." Oa feto niakaan otas, iha Hakerek Moon tuir lia Yunani, iha lia tohar 42.

sai. Tan baa nia, Nia titu fila baa ema wa'in nia nodi nusu na'ak, "See mak koko Ha'ukaan faru?"

³¹ Mais Niakaan maktuir sia nataa na'ak, "Ama! Ama maree du'uk baa. Ema lear sesu malu nune'e. Oin nunabee, ita bele hatene see?"

³² Mais Yesus titu baa-mai atu nodi natene see mak koko farun. ³³ Rona nola Yesus nusu nunia, feto nia nata'uk tebe-tebes. Hotu, nia nakni'a iha Yesus oin nodi naberan aan katak na'ak, "Ama! Ha'u mak koko Ita Boot farun!"

³⁴ Yesus moos nataa na'ak, "Tan ina fiar tebe-tebes baa Ha'u, ina di'ak ti'an. Oras ne'e, ina fila baa uma ona modi neon di'ak."

³⁵ Yesus sei dale nunia, ema ida mai nosi Yairus uman nodi katak na'ak, "Aikee! Ama oan mate ti'an. Lalika makole Ama Boot ona."

³⁶ Mais Yesus la titu dalen nia. Nia katak baa Yairus na'ak, "Keta mata'uk! Fiar baa dei."

³⁷ Hotu, Yesus la'o nela Niakaan maktuir rumak sia, nodi mesan Petrus, Yakobus, no Yohanis liu baa. ³⁸ Oras to'o Yairus uman baa, sia naree ema nalai baa-mai, no rona ema tanis nakrake. ³⁹ Hotu, Yesus tama liu baa uma laran, nusu baa ema nia sia na'ak, "Tan saa emi hasusar aan hodi tanis nunia? Oa ne'e la mate. Nia toba dei."

⁴⁰ Rona nola Yesus dale nunia, sia nanasa Nia.

Mais Yesus naruka sia sai hotu. Nia bolu nola maktuir na'in tolu nia, no oa nia inan-aman, tama baa ke'an laran. ⁴¹ Yesus kaer oa nia liman, hotu katak nodi siakaan lian na'ak, "*Talita kum!*" Ne'e na'ak, "Bete! Madeer ona!"

⁴²⁻⁴³ Laku matan dei, oa nia nadeer nodi la'o kedas. Hotu, Yesus naruka oa nia inan na'ak, "Mahaan nia lai!"

Em a hotu-hotu mak naree, blaar karin. Mais Yesus nakahik sia na'ak, "Keta hasara baa ema, ha'ak Ha'u mak kalo nia moris nikar!"

6

*Em a Nasaret sia la simu Yesus
(Mateus 13:53-58; Lukas 4:16-30)*

¹ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia fila nikar baa Yesus Niakaan leo Nasaret. ² Loron hamulak to'o, ema wa'in baa namulak. Yesus moos tama baa uma hamulak atu nanorin. Baa oras nanorin, ema nia sia blaar nodi tonun na'ak, "Em a ne'e matenek liu! Nia moos no beran! Oin nunabee Nia bele nunia?" ³ Tuir loos, Nia ne'e badaen ai dei. Ita hatene Niakaan inan mak Maria no Niakaan alin sia mak Yakobus, Yoses, Yudas no Simon. Nia moos no alin fetu. Ita hatene malu, tan ita leo ida!" Masik nunia moos, sia sei hirus Yesus to'o la no'uk rona tenik baa Nia.

⁴ Natene nola nunia, Yesus katak na'ak, "Tebes! Maromak mako'an ida baa iha nabee dei, ema nakneter nia. Mais niakaan ema sia iha leo du'uk la nakneter nia."✧

^{5-6a} Yesus blaar tan ema Nasaret sia la no'uk fiar baa Nia. Tan lia nia, Nia la natudu beran wa'in iha leo nia. Nadi'ak nola loos ema moras ida-rua dei.

*Yesus solok Niakaan maktuir na'in sanulu resin rua
(Mateus 10:5-15; Lukas 9:1-6)*

^{6b} Hotu, Yesus tuur sura leo mak kre'is nia sia nodi nanorin ema. ⁷ Nia moos bolu nola Niakaan maktuir na'in sanulu resin rua nodi solok sia na'in rua-rua baa keke lema Na'i Maromak

✧ 6:4 Yohanis 4:44

Manfatin. Nia moos foo beran baa sia atu nodi te'ur sai diabu. ⁸⁻⁹ Nia naruka sia na'ak, "Emi musti la'o tanan dei. Lalika hodi bakae, osan no kakaluk. Hodi mesan kaso ain no faru tahan ida, no kaer hodi kno'a ida dei. ¹⁰ Kalo ema simu emi iha siakaan uma, hein iha nia to'o la'o. ¹¹ Mais, kalo emi to'o fatin ida, hotu ema la no'uk simu emi, la'o hela fatin nia hodi katak baa sia ha'ak, 'Tan emi la ho'uk rona Na'i Maromak Manfatin, ami hisik hela ahukresan leo ne'e hosi amikaan ain atu dadi tadak na'ak, emi na'in du'uk mak hatiu dinu.'" ✧

¹² Hotu sia baa keke lema Na'i Maromak Manfatin nodi katak baa ema, nebee sia nanawa nalo sala nodi moris tuir Na'i Maromak hakaran. ¹³ Sia te'ur sai diabu. Sia kose mina baa ema moras ulun nodi namulak atu nadi'ak nola sia. Hotu, ema moras sia moos di'ak. ✧

*Ema no'o Yohanis Mak Sarani Ema
(Mateus 14:1-12; Lukas 9:7-9)*

¹⁴ Baa oras nia, ema nosi fatin hotu-hotu natene Yesus ti'an. Lia nosi Yesus beran nia moos to'o Na'i Herodes tilun ti'an. Noo ema mak na'ak, "Yesus ne'e, Yohanis Mak Sarani Ema. Yohanis mate ti'an, mais moris nikar iha Yesus isin lolon. Tan baa nia, Yesus bele nalo tadak blaar oi-oik."

¹⁵ Mais noo ema balu mak na'ak, "Lale! Yesus ne'e, Maromak mako'an Elia hori uluk. Nia mak moris nikar iha Yesus isin lolon." Balu tenik na'ak, "Lahoos nunia! Yesus ne'e, Maromak mako'an foun ida, hanesan mako'an uluk sia." ✧

¹⁶ Mais oras Na'i Herodes rona lia nia sia, nia nalore na'ak, "Yesus ne'e, nanis Yohanis. Uluk

✧ **6:11** Lukas 10:4-11; Kristus Klosan Lian 13:51 ✧ **6:13**
Yakobus 5:14 ✧ **6:15** Mateus 16:14; Markus 8:28; Lukas 9:19

ha'u karuka ema taa kotu ulun, mais oras ne'e, nia moris nikar!"

¹⁷⁻¹⁸ Uluk Na'i Herodes naruka nunia, tan nia nalo lia boot no Yohanis. Lia nia, nune'e: Uluk na'i Herodes nola nikar alin Filipus feen, naran Herodias. Mais tuir loos, Filipus no Herodias la soe malu dauk. Tan lia nia, Yohanis nakahik Na'i Herodes bei-beik na'ak, "Ama Na'i! Ita Boot la bele hola hikar itakaan alin feen. Lia nia nakur naksoit itakaan adat Yahudi!" Mais, Na'i Herodes nola luku dei. Hotu, nia moos naruka ema kohi nola Yohanis natama baa bui.✧

¹⁹ Tan Yohanis nakahik sia bei-beik, Ina Na'i Herodias moos hirus to'o atu no'o Yohanis. Mais la noo leet, tan Na'i Herodes natama Yohanis iha bui ti'an, ²⁰ no naruka sondadu sia nebee daka metin nia.

Na'i Herodes du'uk nakerat Yohanis. Nia natene na'ak, Na'i Maromak mak naruka Yohanis mai. Liu tenik, Yohanis ne'e, ema di'ak no loos. Na'i Herodes du'uk nakara rona Yohanis. Mais isin ida-idak, nia moos noran la di'ak rona Yohanis dalen.

²¹ Nosi ikus, Ina Na'i Herodias netan leet no'o Yohanis. Loron nia, sia nadahur Na'i Herodes loron moris nodi namata ema boot sia mai hotu. Ema nia sia, mak makaer ukun, sondadu ulun, no fukun rai Galilea tomak. ²² Oras sia nadahur, Ina Na'i Herodias oan feto tama bidu. Nia bidu furak lo-loos to'o Na'i Herodes no bainaka sia neon di'ak tebes. Tan baa nia, Na'i Herodes bolu nola oa nia hotu katak na'ak, "Oa! O makara saa, katak mai! Ha'u atu kfoo baa o! ²³ Masik o musu ha'ukaan fohorai ne'e fa'e rua moos, ha'u

✧ **6:17-18** Lukas 3:19-20

nanis foo. Karai aan kodi lale'an no raiklaran, kalo mamenon ne'e."

²⁴ Hotu, oa fetu nia baa nusu inan na'ak, "Ina! Ina nakara ha'u kusu saa baa Ama Herodes?"

Hotu, inan nataa na'ak, "Aaa! O baa musu Yohanis ulun dei!"

²⁵ Hotu, oa nia baa nikar Na'i Herodes, hotu katak na'ak, "Ama! Ha'u kusu Yohanis ulun. Tau baa bikan ida, hodi mai baa ha'u oras ne'e ona!"

²⁶ Rona nola nunia, Na'i Herodes neon lakon kedan. Mais nia la bele dada nikar niakaan lia fuan nia, tan nia nameno ti'an, no ema wa'in moos rona ti'an. ²⁷ Tan baa nia, Na'i Herodes naruka sondadu ulun ida baa taa kotu Yohanis ulun iha bui laran. ²⁸ Taa nola Yohanis ulun ti'an, sia tau baa bikan ida, nodi mai foo baa oa fetu nia. Oa nia simu nola, hotu foo baa inan. ²⁹ Oras Yohanis niakaan maktuir sia rona nola na'ak ema taa kotu Yohanis ulun ti'an, sia moos mai nasai nola Yohanis maten nodi baa nakoi.

Lia Yohanis mate, nunia dei.

Yesus nahaan ema rihun lima resin

(Mateus 14:13-21; Lukas 9:10-17; Yohanis 6:1-14)

³⁰ Baa loron ida, Yesus Niakaan maktuir sia mak Nia solok ti'an nia, fila nikar mai namutuk no Nia. Sia katak lia hotu-hotu mak sia nalo no nanorin ti'an. ³¹ Baa oras nia moos, ema wa'in la'o baa-mai buka Yesus, to'o Nia no Niakaan maktuir sia la noo leet atu naa. Naree nunia, Yesus katak baa Niakaan maktuir sia na'ak, "Mai ita baa fatin mamuk ida, nebee ita hanawa sala-sala lai."

³² Hotu, sia sa'e bero baa buka fatin mamuk ida mak dook nosi leo nia.

³³ Mais ema wa'in nia naree siakaan bero tuir debu boot tehen. Sia moos sai nosi leo laran, la'o tesi tuir rai maran, to'o uluk Yesus sia. ³⁴ Oras Yesus sia tuun, ema wa'in nia nein ti'an. Naree nunia, Yesus neon monu, tan ema nia sia la natene atu nalo saa. Sia hanesan bibi malae mak la noo makdaka. Nia moos nanorin sia[☆] ³⁵⁻³⁶ nosi loro natetu to'o loro malirin. Oras loro malirin ti'an, Yesus Niakaan maktuir sia katak baa Nia na'ak, "Ama! Di'ak liu, maruka ema wa'in ne'e baa sosa haan iha leo kre'is ne'e sia, tan haan la noo iha ne'e."

³⁷ Mais Yesus nataa na'ak, "Lalika! Emi mak hahaan sia dei!"

Mais sia nataa nikar na'ak, "Aikee! Kalo ami mak hahaan ema lear ne'e, ami musti hasai osan lear boot, hanesan ema kansera tinan ida!*" Oin nunabee, ami bele hetan osan lear nunia?"

³⁸ Mais Yesus nataa na'ak, "Emi baa buka lai, keta noo ema mak nodi bakae."

Sia moos baa buka, hotu mai nikar katak baa Yesus na'ak, "Ami hetan loos tubi baluk lima no na'an tasi lolon rua."

³⁹ Hotu, Yesus naruka ema lear nia tuur naklibur baa hae fohon. ⁴⁰ Sia moos tuur naklibur nunia. Klibur balu, ema na'in atus ida, balu tenik, na'in lima nulu.

⁴¹ Hotu, Yesus nola tubi baluk lima nia no na'an tasi lolon rua nia. Nia tanaat baa lale'an nodi nusu matak-malirin baa Na'i Maromak. Hotu, Nia tohi fa'e tubi nia, lolo baa maktuir sia,

☆ **6:34** Sura Renu Isra'el 27:17; 1 Na'i Isra'el Sia 22:17; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 18:16; Yeskiel 34:5; Sakarias 10:2; Mateus 9:36 * **6:37** Hakerek Moon lia Yunani na'ak osan murak tomak *denari* atus rua. Oras nia, *denari* ida folin manesak no badaen kansera loran ida.

nebee sia fa'e nadaar baa ema hotu-hotu. Nunia moos, na'an tasi lolon rua nia. ⁴² Ema lear nia moos naa to'o bosu. ⁴³ Sia naa notu ti'an, Yesus Niakaan maktuir sia libur nola haan resin sia, nakonu ko'e sanulu resin rua.

⁴⁴ Ema lear nia bele tama na'in rihun lima. Nia, foin sura mane dei. Sei la sura fetu no lawarik sia.

*Yesus la'o iha wee leten
(Mateus 14:22-33; Yohanis 6:16-21)*

⁴⁵ Hotu, Yesus naruka Niakaan maktuir sia sa'e bero, uluk Nia baa leo Betsaida iha debu boot balu baa. Mais Nia du'uk sei nein atu naruka ema lear nia fila. ⁴⁶ Ema nia sia fila hotu ti'an, Nia sa'e baa foho leten atu namulak.

⁴⁷⁻⁵⁰ Kre'is kalan ona, Nia tuun nikar. Nia naree Niakaan maktuir siakaan bero to'o debu boot klaran ti'an. Mais sia fofer mate sala, tan sakar anin. Kre'is rai naroma, Yesus moos baa tuir sia. Mais, Nia la'o iha wee leten dei. Baa oras Nia atu tali'ur bero nia, maktuir sia naree Nia. Sia sarebak tekis, nodi nusu baa malu na'ak, "Hoi! Saa mak nia? Ema kmalar ka?!"

Mais Yesus katak baa sia na'ak, "Keta hata'uk! Ha'u ne'e Yesus!"

⁵¹ Hotu, Yesus sa'e baa bero laran. Anin moos nanawa kedan. Niakaan maktuir sia blaar hotu. ⁵² Sia foin naree Yesus nasai beran nodi nahaan ema rihun lima resin, mais sia sei la natene tebe-tebes Niakaan beran, tan siakaan neon no laran sei monas.

*Emas moras iha leo Genesaret mai bele-bele baa Yesus
(Mateus 14:34-36)*

⁵³ To'o debu boot balu baa, Yesus sia tuun, hotu kesi bero iha leo ida naran Genesaret. ⁵⁴ Oras

nia, ema wa'in naree, hotu sia nahii na'ak, "Hoi! Yesus mai ti'an!" ⁵⁵⁻⁵⁶ Sia moos nalai baa katak ema hotu-hotu iha leo laran. Rona nola nunia, ema natiu nodi mai siakaan ema moras sia.

Rona loos dei na'ak Yesus iha fatin ida, ema mai natoba lerek ema moras sia iha fatin nia. Tan sia naneo na'ak, "Surak koko loos Yesus farun ninin dei moos, ema moras di'ak kedas."

7

Adat ema raiklaran la bele nalakon Na'i Maromak hakaran

(Mateus 15:1-9)

¹ Baa loron ida, ema Farisi kabuun ida no manorik ukun Yahudi na'in hira, mai nosi Yerusalem atu nasoru Yesus. ²⁻⁵ Ema Farisi sia kaer metin adat nosi bei uluk Yahudi sia. Sia nalo nune'e: kalo haa, musti fasi uluk liman tuir adat. Nunia moos, mai hikar hosi fa'an fatik iha nabee dei, musti hariis kedan tuir adat. To'o baho'ak uma laran, nu'u bikan-mako, musti fasi lai tuir adat, foin bele hodi haa.

Kalo ema Yahudi seluk la tuir adat nia, ema Farisi sia nawan sa'e.

Tan baa nia, oras ema Farisi sia naree Yesus Niakaan maktuir sia naa la fasi uluk liman tuir siakaan adat nia, sia nawan sa'e. Hotu, sia mai nasalak Yesus na'ak, "Tan saa okaan maktuir sia la fasi uluk liman lai tuir itakaan adat, foin naa? Sia nakur ti'an itakaan adat nosi bei uluk sia!"

⁶⁻⁷ Mais Yesus nataa na'ak, "Emi ne'e, liu resik ti'an! Emi katak seluk, halo seluk! Hori uluk, Maromak naruka mako'an Yesaya nakerek nela kedan na'ak,

'Ema nia sia tonun Ha'u nodiibun dei,
la nodi neon.

Tonun oin nunia, butan dei.

Sia la nikir Ha'ukaan ukun.

Sia nikir loos ema raiklaran ukun dei.'☆

Emi moos halo nunia. ⁸⁻⁹Emi tali'ur Na'i Maromak ukun, hotu kaer metin adat ema raiklaran. Emi matenek basuk halo nunia!

¹⁰Uluk bei Musa natuun ukun-badu nosi Na'i Maromak na'ak, 'Ita musti hakneter ina-ama.' Liu tenik, 'Kalo ema ida de'an nahaat inan-aman, musti taa ukun mate baa ema nia.'☆ ¹¹⁻¹²Na'i Maromak nakara nunia, mais emi hanorin seluk. Emi ha'ak, lalika tulun ina-ama. Lalika foo naha baa sia, surak katak baa sia ha'ak naha mak o atu foo baa sia, o mameno ti'an atu sera baa Na'i Maromak. ¹³Tebes. Hodi nunia, emi tali'ur Na'i Maromak Manfatin, hotu selu hodi emikaan hanorin du'uk. Emi halo oin nunia, dala wa'in ti'an."

*Lia mak aat sai nosi ema neon laran
(Mateus 15:10-20)*

¹⁴Hotu, Yesus bolu nola ema seluk mak iha nia nodi na'ak, "Rona, nebee emi hatene di'a-di'ak lia ne'e! ¹⁵Saa mak tama baa ema kabun laran, la nalo ema kadoor. Mais, saa mak sai nosi ema neon laran, mak nalo kadoor. ¹⁶[See mak no tilun, rona di'a-di'ak!]"*

¹⁷Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia la'o nela ema nia sia, tama baa uma ida. Iha nia, maktuir sia nusu lia hatetek nia isin. ¹⁸⁻¹⁹Hotu, Yesus nataa na'ak, "Emi sei la hatene dauk ka? Lia isin nune'e: saa mak ema naa, la nalo kadoor.

☆ **7:6-7** Yesaya 29:13 ☆ **7:10** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:12, 21:17; Ukun-badu Na'ilulik 20:9; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:16

* **7:16** Lia tohar sanulu resin neen ne'e, la tama iha Hakerek Moon tuan balu.

Mais, saa mak sai nosi ema neon laran, mak nalo kadoor. Tebes. Saa mak ita haa, tama kabun hotu sai nikar. (Hodi lia nia, Yesus nanorin seluk nosi ema Farisi sia. Tan Nia nanorin na'ak, ema raiklaran bele naa sa-saa dei. La noo mak luli.)

²⁰ Saa mak sai nosi ema neon laran, mak nalo ema kadoor, to'o Na'i Maromak moos nakribi, hotu la no'uk namutuk no nia ona. ²¹ Noo lia aat wa'in mak sai nosi ema neon laran nu'u lia aat, lia sala kfo'er, lia hana'o, lia ho'o ema, ²² lia rotus, lia hakur biti-kluni, lia hahalok aat, lia bosok teen, lia nawan aat, lia tinu aat, lia dale hahaat ema, lia loko aan, lia notar lalek, no lia ulun fatuk.

²³ Lia aat nia sia hotu-hotu sai nosi ema neon laran. Lia nia sia mak nalo ema kadoor, to'o Na'i Maromak moos nakribi.”

*Yesus tulun ferik ida mak lahoos ema Yahudi
(Mateus 15:21-28)*

²⁴ Hotu, Yesus sia la'o nela fatin nia, baa leo ida naran Tirus. To'o baa, sia tama lai-lais baa uma ida, tan Yesus la no'uk ema natene Nia mai ti'an. Mais Nia la bele nakfunin.

²⁵⁻²⁶ Iha leo nia noo ferik ida. Ferik nia lahoos ema Yahudi. Nia ema maktabar mak moris mai iha Fensia, iha rai Siria baa. Oras rona Yesus mai, nia baa nakro'an nebee Yesus te'ur nasai diabu nosi niakaan oan fetu.

²⁷ Mais Yesus nataa nodi soe lia na'ak, “Lawarik sia musti naa uluk lai, foin bele foo hahaak resin baa asu.” [Lia isin na'ak, Yesus musti tulun uluk niakaan ema Yahudi sia lai, foin bele tulun ema seluk.]

²⁸ Mais ferik nia nataa na'ak, “Tebes, Ama! Mais asu nia iha hadak ohak. Nia moos bele naa haan mumun mak monu nosi lawarik siakaan

bikan.” [Lia isin na'ak, baa oras lawarik sia naa, asu moos bele naa. Masik Yesus tulun niakaan ema, Nia moos musti tulun ema seluk.]

²⁹ Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak: “Kona! Ina dale nia tebes! Tan nunia, diabu nia sai ti'an nosi ina oan! Ina bele fila ona.”

³⁰ Rona nola nunia, ferik nia moos fla. To'o uma baa, naree oan toba dukur, tan diabu sai nela nia ti'an.

Yesus nadi'ak nola ema ida mak diuk no la bele dale

³¹ Hotu, Yesus sia la'o nela leo Tirus, tuir tasi tehen to'o leo Sidon. Hotu, sia la'o liu to'o nikar debu boot Galilea baa. Hotu, sia la'o liu to'o rai ida no leo sanulu, naran ‘Dekapolis’. ³² Iha rai nia, noo ema ida mak diuk no la bele dale. Niakaan mamaluk sia nodi nia baa Yesus hotu nakro'an na'ak, “Ama! Tulun ami lai! Ami husu Ama rai liman baa, hodi hadi'ak hola ema ne'e.” ³³ Rona nola nunia, Yesus nodi ema nia mesan baa fatin ida, la'o nela ema wa'in nia sia. Hotu, Yesus natama liman fuan baa ema nia tilun karuk-kwana. Nia moos nola kaban, tau baa ema nia nanaan. ³⁴ Hotu, Nia tanaat baa lale'an, nola nawan, hotu naruka na'ak, “*Efata!*” (Lia fuan ne'e na'ak, “Makloke ona!”)

³⁵ Yesus naruka loos nunia dei, ema nia rona kedas. Nanaan maka'as nia, moos mamar kedas, to'o nia bele dale di'ak.

³⁶ Hotu, Yesus no ema nia fila nikar baa ema wa'in nia. Mais Yesus nakahik sia na'ak, “Rona lai! Keta katak baa ema seluk ha'ak Ha'u mak kadi'ak kola ema ne'e!” Masik Yesus nakahik moos, sia katak luku lia nia keke lema rai. ³⁷ Ema mak rona lia nia, blaar tebes. Sia tonun Yesus

na'ak, "Tebes! Ema ne'e nalo hotu-hotu dadi di'ak! Ema diuk, bele rona! Ema mak la bele dale moos, bele dale!"

8

Yesus nahaan ema na'in rihun haat (Mateus 15:32-39)

¹⁻³ Baa oras nia, ema wa'in mai atu rona Yesus nanorin. Sia tuir Yesus loron tolu, to'o la noo bakae ona. Naree nunia, Yesus bolu Niakaan maktuir sia na'ak, "Ha'u kadomi ema wa'in ne'e sia. Balu mai nosi fatin dook, libur malu loron tolu ti'an, to'o la no bakae ona. Di'ak liu, sia keta fila kabun mamuk. Keta to'o siakaan oin nakukun, hotu nakloti iha dalan klaran."

⁴ Mais maktuir sia nataa na'ak, "Ama! Fatin ne'e dook nosi leo. Ami la bele hahaan hola ema wa'in ne'e!"

⁵ Mais Yesus nusu baa sia na'ak, "Emi hoo tubi baluk hira iha nia?"

Sia nataa na'ak, "Baluk hitu dei!"

⁶ Hotu, Yesus naruka ema lear nia tuur baa rai. Nia nola tubi baluk hitu nia, nusu matakmalirin baa Na'i Maromak. Hotu, Yesus fa'e tubi nia foo baa maktuir sia, nebee fa'e nadaar baa ema lear nia hotu-hotu. ⁷ Iha nia moos, noo na'an tasi lolon hira. Yesus moos nusu matakmalirin baa Na'i Maromak, hotu naruka Niakaan maktuir sia fa'e nadaar tenik baa ema lear nia. ⁸⁻⁹ Sura ema hotu-hotu mak naa nia, bele tama rihun haat. Sia hotu-hotu naa to'o bosu. Hotu ti'an, Yesus Niakaan maktuir sia libur nola haan resin sia, nakonu nola ko'e boot hitu. Hotu, Yesus naruka fila ema nia sia. ¹⁰ Nunia ti'an, Yesus no Niakaan maktuir sia sa'e bero atu baa fatin ida naran Dalmanuta.

Em a Farisi sia nusu tadak blaar atu nodi nahonu Yesus

(Mateus 16:1-4)

¹¹ Yesus sia to'o Dalmanuta ti'an, ema partee Farisi na'in hira mai nasoru Nia. Sia taruka lia fuan no Yesus, tan atu kohi Nia. Sia nusu na'ak, "Ama! Matudu tadak blaar baa ami lai, nebee dadi kakaer na'ak Na'i Maromak mak latan beran baa Ama."✧

¹² Mais Yesus nola nawan hotu katak baa sia na'ak, "Kalo Ha'u krona emi dale nunia, Ha'u laran moras! Tan saa ema oras ne'e nusu tadak blaar? Keta nunia! Ha'u nanis bele kalo, mais Ha'u la katudu baa emi!"✧

¹³ Hotu, Yesus la'o nela ema Farisi sia, sa'e nikar bero no Niakaan maktuir sia, nakur baa debu boot balu baa.

Yesus foo natene nebee sintidu baa ema Farisi sia

(Mateus 16:5-12)

¹⁴ To'o debu klaran, foin Yesus Niakaan maktuir sia nanoin nola na'ak, sia nalu'a bakae. Sia nodi loos tubi baluk ida dei. ¹⁵ Rona nola sia temi tubi, Yesus katak na'ak, "Musti sintidu baa na'i Herodes no ema Farisi sia, tan siakaan hahalok hanesan tua teen tubi."✧

¹⁶ Rona nola Yesus temi tua teen tubi, maktuir sia moos neon tabasar. Sia nusu baa malu na'ak, "Itakaan Ama dale saa mak nia? Keta arumak Nia dale nunia tan ita la hodi tubi."

¹⁷ Mais Yesus natene siakaan neon. Hotu, Nia nusu na'ak, "Tan saa emi hanoin baa tubi dei? Tan saa emi sei la hatene Ha'ukaan lia isin? Emikaan kakutak naktomak tebes! ¹⁸ Emi

✧ **8:11** Mateus 12:38; Lukas 11:16 ✧ **8:12** Mateus 12:39; Lukas 11:29 ✧ **8:15** Lukas 12:1

haree du'uk ti'an, mais emi sei nu'u ema delek. Emi rona du'uk ti'an, mais emi sei nu'u ema diuk. ☆ 19 Tubi baluk lima mak Ha'u ktohi fa'e kodi kahaan ema rihun lima nia, emi halu'a ti'an ka? Baa oras nia, emi libur hola tubi resin sia, nakonu ko'e hira?"

Sia nataa na'ak, "Ko'e sanulu resin rua Ama!"

20 Hotu, Yesus nusu tenik na'ak "Tubi mak Ha'u ktohi fa'e kodi kahaan ema rihun haat nia, emi halu'a ti'an ka? Baa oras nia, emi libur hola tubi resin sia nakonu ko'e boot hira?"

Sia nataa na'ak, "Ko'e hitu Ama!"

21 Rona nola nunia, Yesus na'ak, "Loos tebes! Emi haree du'uk ti'an, mais tan saa emi sei la hatene dauk See mak latan beran nia baa Ha'u?"

Yesus nadi'ak nola ema delek ida iha leo Betsaida

22 Hotu, Yesus sia to'o leo Betsaida. Iha nia noo ema delek ida. Ema nodi nia mai baa Yesus. Sia nakro'an nebee Yesus koko ema nia nodi nadi'ak nola nia. 23 Rona nola nunia, Yesus kaer ema delek nia liman, nala'o nodi baa kota luan. To'o baa, Nia taniru kaban baa ema delek nia matan, hotu rai liman baa, nodi nusu na'ak, "Nunabee? O maree ti'an ka sei?"

24 Hotu, ema nia foti oin, nodi titu karukkwana. Hotu, nia nataa na'ak, "Tebes! Ha'u kbele karee. Ha'u karee ema sia la'o baa-mai, mais nu'u ai huun mak la'o!"

25 Tan ema nia titu sei ba-baur, Yesus rai tenik liman baa matan. Hotu, ema nia loke tenik matan, naree malorek ti'an. 26 Hotu, Yesus naruka nia fila nodi foo natene na'ak, "Fila ona! Mais keta fila mikar baa Betsaida!"

☆ **8:18** Yeremia 5:21; Yeskiel 12:2; Markus 4:12

*Petrus katak sain na'ak, Yesus mak Kristus
(Mateus 16:13-20; Lukas 9:18-21)*

²⁷ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia la'o nasirin leo iha rai Kaisarea Filipi. To'o dalan klaran, Yesus nusu baa sia na'ak, "Tuir ema dalen, Ha'u ne'e See?"

²⁸ Sia nataa na'ak, "Ema balu na'ak, Ita Boot ne'e Yohanis Mak Sarani Ema. Seluk na'ak, Ita Boot ne'e Elia mak Maromak mako'an uluk. Balu tenik na'ak, Maromak mako'an ida seluk."✠

²⁹ Rona nunia, Yesus nusu tenik na'ak, "Mais kalo tuir emi du'uk, Ha'u ne'e See?"

Petrus nataa na'ak, "Ita Boot ne'e Kristus mak Na'i Maromak boi kedan hori uluk!"✠

³⁰ Rona nola nunia, Yesus nakahik sia na'ak, "Keta katak lia ne'e baa ema!"

*Yesus katak kedan lia Niakaan susar no mate
(Mateus 16:21-28; Lukas 9:22-27)*

³¹ Nahuu nosi oras nia, Yesus katak baa Niakaan maktuir sia na'ak, "Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin. Ha'u atu katiu susar oi-oik, tan fukun sia, na'ilulik sia, no manorik ukun sia, hotu-hotu la simu Ha'u. Sia nanis no'o Ha'u. Mais to'o wainrua,* nanis Ha'u kmoris kikar."

✠ **8:28** Markus 6:14-15; Lukas 9:7-8 ✠ **8:29** Yohanis 6:68-69

* **8:31** Kalo ita sura leron hodi lia Yunani, oin seluk nosi sura leron hodi lia Tetun. Lia Yunani sura leron ohin ne'e na'ak "loron ida"; awan na'ak "loron rua"; wainrua na'ak "loron tolu"; waintolu na'ak "loron haat". Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak, τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ (*tē tritē hēmera*). Ne'e na'ak "iha leron tolu". Mais ita sura leron nia hodi lia Tetun na'ak "wainrua". Ita hatene ha'ak Yesus mate baa leron lima. Awan, leron neen (mak ema Yahudi sura na'ak, leron rua). Hotu, Yesus moris nikar baa leron domiku (mak ema Yahudi sura na'ak, leron tolu).

³² Rona nola nunia, Petrus dada nola Yesus baa sorin, hotu nakahik na'ak, "Ita Boot keta katak nunia! Ha'u la ksimu!"

³³ Mais Petrus dale nia la kona baa Na'i Maromak hakaran. Yesus titu fila baa maktuir rumak sia. Hotu, Nia de'an Petrus na'ak, "Okaan dale nia, diabu ulun lian. Sai mosi ne'e! O manoin loos ema raiklaran hakaran, la manoin Na'i Maromak hakaran!"

³⁴ Hotu, Yesus bolu nola ema wa'in mai namutuk no Niakaan maktuir sia. Nia nanorin sia na'ak, "Ema mak no'uk tuir Ha'u, musti naterus aan bei-beik sura loron. Nia musti nalu'a lakon niakaan hakara du'uk, nebee tuir Na'i Maromak hakaran. Masik ema atu no'o nia moos, nia musti tuir bei-beik, hanesan ema mak natiu ai karuus atu baa mate. ✧ ³⁵ Ema mak moris bodik isin lolon du'uk, niakaan moris atu lakon mohu. Mais ema mak nadi'a aan mate, tan nakara tuir Ha'u no katak Ha'ukaan Manfatin Di'ak, ema nia netan moris nima-nimak no Na'i Maromak. ✧ ³⁶ Rona mai! Kalo ema netan raiklaran sasoin tomak, mais Na'i Maromak soe nia, nia netan sotir saa? ³⁷ La noo saa ida iha raiklaran tomak, mak ema bele nodi selu niakaan kmalar!

³⁸ Ema raiklaran oras ne'e, siakaan hahalok aat oi-oik! Sia la nikir Na'i Maromak. Mais hanoin di'a-di'ak! Ema mak moe tuir Ha'u no Ha'ukaan hanorin, Ha'u moos moe katene nia iha Na'i Maromak oin. Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin. Nosi ikus, Ha'u kmai kikar kosi lale'an bele-bele ko Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an sia. Ami tuun hodi Ama Niakaan beran boot, foin ema natene malorek na'ak, Ha'u ne'e See.

✧ **8:34** Mateus 10:38; Lukas 9:23, 14:27 ✧ **8:35** Mateus 10:39; Lukas 17:33; Yohanis 12:25

9

¹ Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Nosi emi hotu-hotu ne'e, balu la mate to'o naree Na'i Maromak kaer ukun nodi beran boot kaliuk."

*Na'i Maromak lalore Yesus Niakaan maka'as
(Mateus 17:1-13; Lukas 9:28-36)*

² Loron neen siku ti'an, Yesus no Petrus, Yakobus no Yohanis sa'e baa foho aas ida mak la noo ema. To'o baa, maktuir na'in tolu nia sarebak, tan sia naree Yesus nakfilas. ³ Niakaan faru moos naksinak. Iha raiklaran tomak la no saa ida mak mutin liu faru nia. ⁴ Teki-tekis, sia moos naree Yesus dale no Bei Elia no Bei Musa, mak Maromak mako'an uluk sia.

⁵⁻⁶ Maktuir na'in tolu nia nata'uk tebe-tebes. Neon moos tabasar to'o Petrus dale karin baa Yesus na'ak, "Ama! Ita iha ne'e, furak ti'an. Di'ak liu ami hariik batane tolu: ida bodik Ita Boot, ida bodik Bei Elia, no ida tenik bodik Bei Musa."

⁷ Teki-tekis, ababun tuun taka nola sia hotu. Sia rona lia maliak ida mai nosi ababun laran na'ak, "Rona mai! Ne'e, Ha'ukaan Oan mak Ha'u kadomi! Rona di'a-di'ak baa Nia!"[☆]

⁸ Rona ti'an lia maliak nia, Petrus sia titu baa-mai. Mais sia la naree ema seluk, hela mesan Yesus.

⁹ Hotu, Yesus sia tuun nikar nosi foho nia. Oras la'o, Yesus nakahik maktuir sia na'ak, "Saa mak emi foin haree ohin nia, keta katak baa ema. Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin. Nanis Ha'u kmate. Mais kalo Ha'u kmoris kikar ti'an, foin emi bele katak hasai lia mak emi haree ti'an nia baa ema."

[☆] **9:7** 2 Petrus 1:17-18; Mateus 3:17; Markus 1:11; Lukas 3:22

¹⁰ Rona nola nunia, sia rai Yesus mamenon nia. Mais sia nakusuk baa malu na'ak, "Nia katak na'ak Nia nanis mate, hotu moris nikar. Lia saa mak oin nunia?"

¹¹ Sia moos nusu baa Yesus na'ak, "Tuir manorik ukun siakaan hanorin, Maromak mako'an Elia musti mai uluk lai, foin Kristus mai. Mais tuir Ita Boot hanorin, nunabee?"[☆]

¹² Yesus nataa na'ak, "Tebes! Elia musti mai uluk atu nasori dalam bodik Kristus. Maromak mako'an sia moos nakerek kedan hori uluk nosi lia Ema Raiklaran Isin na'ak, ema atu nasusar to'o no'o Nia. Tan saa emi sei la hatene lia ne'e?

¹³ Rona di'a-di'ak! Elia nia mai ti'an. Mais ema no'o nia, tuir siakaan hakara. Hodi nunia, sia nato'o saa mak mako'an sia nakerek nela ti'an."

[Hodi katak nunia, Yesus nalore na'ak mako'an Elia mak nasori dalam bodik Kristus, nia mak Yohanis.]

Yesus nadi'ak nola lawarik ida mak diabu tekar

(Mateus 17:14-21; Lukas 9:37-43)

¹⁴ Yesus no Niakaan maktuir na'in tolu nia mai nikar ti'an nosi foho nia, sia naree ema wa'in naklibur nodi nobun Yesus Niakaan maktuir rumak sia. Sia no'i toe malu no manorik ukun Yahudi sia. ¹⁵ Oras sia naree Yesus mai, sia sarebak, tan sia na'ak falik Yesus sei iha foho leten baa. Hotu, sia nalai baa nasoru Nia.

¹⁶ Yesus moos nusu baa sia na'ak, "Emi toe malu baa saa?"

¹⁷ Mais ema ida mai nusu teri baa Yesus na'ak, "Ama! Tulun lai! Ha'u kodi ha'ukaan oan mane mai, nebee Ama nadi'ak nola nia. Ha'ukaan oan ne'e la bele dale, tan diabu tekar. ¹⁸ Oras diabu

[☆] **9:11** Maleaki 4:5; Mateus 11:14

tekar, nia nitak lawarik ne'e baa rai. Hotu, kaban furin sai no ruun ne'an. Isin moos maka'as nu'u ai. Ha'u kakro'an ti'an baa Okaan maktuir sia nebee te'ur sai diabu nia. Mais sia la bele nalo saa ida."

¹⁹ Rona nola nunia, Yesus de'an Niakaan maktuir sia na'ak, "Emi ne'e, liu resik ti'an! Ha'u kamutuk ko emi kleur ti'an, mais emi la fiar Ha'u! Ha'u kmusti katerus aan ko emi to'o wainhira? Modi lawarik nia mai!" ²⁰ Hotu, sia naka'u nodi lawarik nia mai. Mais oras diabu naree Yesus, nia nitak tenik lawarik nia baa rai nodi naduir baa-mai to'o kaban furin sai.

²¹ Naree nunia, Yesus nusu baa lawarik nia aman na'ak, "O oan dadi nune'e hori hirak ti'an?"

Ama nia nataa na'ak, "Hori sei ki'ik. ²² Kleur ti'an, diabu beer no'o lawarik ne'e. Naloti lawarik baa ha'i, no namout baa wee. Kalo bele, Ita Boot tulun no hadomi ami. Hadi'ak hola lawarik ne'e lai."

²³ Hotu Yesus nataa na'ak, "Tan saa o katak ma'ak, 'kalo bele'? Ha'u kbele kalo sa-saa hotu-hotu, surak ema fiar tebe-tebes."

²⁴ Rona nola nunia, ama nia nataa nodi tanis na'ak, "Ama! Ha'u kfiar tebe-tebes. Mais tulun ha'u, nebee ha'ukaan fiar ne'e, bele hetak biit."

²⁵ Baa oras nia, ema wa'in mai kabuun nola Yesus. Naree nunia, Yesus moos naruka diabu nia na'ak, "Hoi diabu aat! Sai mela lawarik ne'e, nebee nia bele rona no bele dale. Keta tama mikar tenik baa nia ona."

²⁶ Rona Yesus dale nunia, diabu nia nahii maka'as nodi naloti lawarik nia baa rai, to'o nasa'e horak, foin sai nela. Hotu, lawarik mate

sala, to'o ema nia sia dale na'ak, "Adeei! Lawarik ne'e mate ti'an!"

²⁷ Mais Yesus kaer nola lawarik nia liman, nodi foti nadeer. Lawarik nia moos nadeer kedas.

²⁸ Nunia hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia la'o nela fatin nia, tama baa uma ida. Iha nia, maktuir sia no Yesus mesan, hotu sia nusu Yesus na'ak, "Ama! Tan saa ami la bele te'ur sai diabu ohin nia?"

²⁹ Yesus moos katak nalore baa sia na'ak, "Diabu oin nunia, aat basuk! Emi musti hamulak hodi haloon baa Na'i Maromak, foin bele te'ur sai diabu oin nunia."

*Yesus katak tenik lia Niakaan susar no mate
(Mateus 17:22-23; Lukas 9:43-45)*

³⁰ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia la'o nela fatin nia, tama baa rai Galilea. Sia to'o ti'an, mais Yesus la no'uk ema natene na'ak Nia iha nia, ³¹ tan Nia nakara nanorin Niakaan maktuir sia mesan. Hotu, Nia katak baa Niakaan maktuir sia na'ak, "La kleur ona, ema atu fa'an Ha'u baa ema seluk. Hotu, sia no'o Ha'u, Ema Raiklaran Isin ne'e. Nanis Ha'u kmate, mais wainrua, Ha'u kmoris kikar."

³² Rona nola nunia, maktuir sia neon tabasar. Mais sia nakerat nusu tenik lia nia isin.

*Yesus Niakaan maktuir sia toe malu baa lia see
mak boot
(Mateus 18:1-5; Lukas 9:46-48)*

³³ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia la'o to'o Kapernaum. Baa oras sia iha uma ida laran, Yesus nusu sia na'ak, "Ohin nia emi toe malu baa saa?"

³⁴ Mais la noo maktuir ida mak nataa. Tan tebes! Ohin nia sia toe malu iha dalam klaran baa lia see mak boot.✠

³⁵ Hotu, Yesus tuur nodi nanorin sia na'ak, "See mak nakara dadi ema boot, nia musti dadi ema ki'ik nodi naliku ema seluk."✠

³⁶ Hotu, Yesus baa naka'u nola lawarik oan ida, nodi mai baa siakaan klaran. Hotu, katak na'ak, ³⁷ "Ema mak tuir Ha'u musti naliku ema ki'ik nudaar lawarik oan ne'e. Hodi nunia, nia naliku Ha'u no Ha'ukaan Ama mak solok Ha'u kmai raiklaran ne'e."✠

*See mak itakaan ema?
(Lukas 9:49-50)*

³⁸ Hotu, Yesus Niakaan maktuir na'in ida naran Yohanis nasa'e lia na'ak, "Ama! Loron ida, ami haree ema ida te'ur sai diabu nodi Ita Boot naran. Mais ami hakahik nia, tan nia lahoos itakaan ema."

³⁹ Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak, "Keta makahik nia. Tan, see mak nalo tadak blaar nodi Ha'ukaan naran, nia la nahaat Ha'ukaan naran. ⁴⁰ Kalo nia la sakar ita, nia nanis itakaan ema.✠ ⁴¹ Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Kalo ema naliku emi tan emi tuir Kristus, nanis Na'i Maromak la nalu'a ema nia. Masik nia tulun emi nodi wee hemu fatik ida dei moos, Na'i Maromak la nalu'a nia."✠

*Keta hakdiuk ho sala
(Mateus 18:6-9; Lukas 17:1-2)*

✠ **9:34** Lukas 22:24 ✠ **9:35** Mateus 20:26-27, 23:11; Markus 10:43-44; Lukas 22:26 ✠ **9:37** Mateus 10:40; Lukas 10:16; Yohanis 13:20 ✠ **9:40** Mateus 12:30; Lukas 11:23 ✠ **9:41** Mateus 10:42

⁴² Hotu, Yesus katak tenik baa sia na'ak, “Kalo ema sasu'at ema ki'ik ida tuir dalam kale'uk to'o ema ki'ik nia la fiar tenik baa Ha'u, ema nia, sintidu! Di'ak liu kesi fatuk boot ida* baa niakaan kakorok, hotu tonan mout baa tasi laran.

⁴³ Kalo o malo sala modi o liman, taa kotu baa dei! Di'ak liu o tama lale'an modi liman mesak, nosi baa o tama ha'i naraka modi liman rua.✧

⁴⁴ [Ha'i naraka ne'e, fatin susar basuk. Iha nia, kniba tota bei-beik. Ha'i moos laka la nanawa.]†

⁴⁵ Kalo o malo sala modi o ain, taa kotu baa dei. Di'ak liu, o tama lale'an modi ain mesak, nosi baa o tama ha'i naraka modi ain rua. ⁴⁶ [Ha'i naraka ne'e, fatin susar basuk. Iha nia, kniba tota bei-beik. Ha'i moos laka la nanawa.]‡ ⁴⁷ Kalo o malo sala modi o matan, sukit soe baa dei. Di'ak liu, o tama lale'an modi matan mesak, nosi baa o tama ha'i naraka modi matan rua.✧

⁴⁸ 'Ha'i naraka ne'e, fatin susar basuk.

Iha nia, kniba tota bei-beik.

Ha'i moos laka la nanawa.'✧

⁴⁹ Ha'ukaan hanorin ne'e, todan tebes. Tan ema mak nakara tuir Ha'u, musti naterus aan tuir bei-beik, hanesan na'an hameer mak tamun baa ha'i, nebee bele rai kleur.

⁵⁰ Masin nanis di'ak. Ita hodi hamidar haan. Mais kalo masin nia la meer ona, la no folin ti'an. Nunia moos emi. Emi musti dadi hanesan masin

* **9:42** Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak 'fatuk laledun'. Uluk ema Yahudi sia ledu haree gandum nodi fatuk laledun mak boot liu ema. Sia feur fatuk nia, nodi kuda keledai. ✧ **9:43** Mateus 5:30 † **9:44** Tohar haat nulu resin haat ne'e la tama iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ‡ **9:46** Tohar haat nulu resin neen ne'e la tama iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ✧ **9:47** Mateus 5:29 ✧ **9:48** Yesaya 66:24

bodik raiklaran, nebee emi bele moris di'a-di'ak ho ema hotu-hotu.”

[Hodi nunia, Yesus nanorin baa Niakaan maktuir sia na'ak, keta toe malu baa lia see mak boot, see mak ki'ik.]☆

10

Em a Farisi nodi lia sasa feen-la'en atu nahonu

Yesus

(Mateus 19:1-12; Lukas 16:18)

¹ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia baa rai Yudea no rai seluk sia iha mota Yordan lorosa'e. Iha nia ema wa'in moos mai baa Yesus. Hotu, Nia nanorin sia nu'u wai-wain.

² Iha nia moos, noo ema Farisi na'in hira. Sia mai atu talik nahonu Yesus. Sia nusu baa Nia na'ak, “Tuir itakaan ukun-badu, kalo mane ida no feen ti'an, nia bele soe feen ka lale?”

³ Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak, “Hanoin di'a-di'ak lai! Ukun-badu feen-la'en mak Bei Musa rai nela baa ita na'ak saa?”

⁴ Sia nataa na'ak, “Bei Musa ukun-badu nia na'ak, ‘La'en bele soe feen, surak foo uluk hakerek soe malu baa feen.’”☆

⁵ Yesus moos nataa nikar na'ak, “Tan emi ulun fatuk, foin bei Musa nakerek nela ti'an nunia.

⁶ Mais keta halu'a lia hori uluk fohon, baa oras Na'i Maromak nase'i lale'an no raiklaran. Lia nia na'ak,

‘Na'i Maromak nase'i ema, feto no mane.’☆

⁷ Tan lia nia, mane musti la'o nela inan-aman atu moris neon ida, laran ida no feen,

☆ **9:50** Mateus 5:13; Lukas 14:34-35 ☆ **10:4** Hanoin Hikar Dalan Moris 24:1-4; Mateus 5:31 ☆ **10:6** Lia Uluk Fohon 1:27, 5:2

⁸ tan sia rua dadi mesak ti'an.'☆

⁹ Na'i Maromak du'uk mak kesi namutuk sia rua ti'an. Ema la bele sasa fa'e ona!"

¹⁰ Nunia hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia mesan tama baa uma ida. Iha nia maktuir sia nusu nebee Yesus katak nalore hanorin ohin nia baa sia.

¹¹ Nia katak na'ak, "Mane mak soe feen, hotu nola tenik feto, mane nia nakur biti-kluni. ¹² Feto moos nunia! Feto mak soe la'en, hotu nola tenik mane, feto nia moos nakur biti-kluni."☆

*Yesus foo matak-malirin baa lawarik sia
(Mateus 19:13-15; Lukas 18:15-17)*

¹³ Baa lora ida, ema nodi siakaan oan sia baa Yesus. Sia nusu Yesus rai liman baa lawarik sia, nebee simu matak-malirin. Mais Yesus Niakaan maktuir sia sasani ema nia sia.

¹⁴ Naree nunia, Yesus krakat baa maktuir sia na'ak, "Habusik lawarik sia mai baa Ha'u! Keta sasani sia! Tan ema oin nunia sia, mak Na'i Maromak eman. ¹⁵ Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Ema mak nakara dadi baa Na'i Maromak eman, nia musti nakri'it aan baa Na'i Maromak hanesan lawarik oan nakri'it aan baa inan-aman. Kalo lale, ema nia la fatan dadi baa Na'i Maromak eman."☆ ¹⁶ Hotu, Yesus nako'ak nola lawarik nia sia. Nia rai liman baa sia ida-idak, nodi foo matak-malirin baa sia.

*Maksoin ida buka dalan atu moris nima-nimak
no Na'i Maromak
(Mateus 19:16-30; Lukas 18:18-30)*

¹⁷ Baa oras Yesus sia atu la'o, ema maksoin ida nalai mai nasoru sia. Nia nakni'a baa Yesus nodi

☆ **10:8** Lia Uluk Fohon 2:24 ☆ **10:12** Mateus 5:32; 1 Korintus 7:10-11 ☆ **10:15** Mateus 18:3

nusu na'ak, "Ama Boot! Ama Boot ne'e, ema di'ak. Tan baa nia, ha'u kusu Ama nanorin lia ida baa ha'u. Lia nia nune'e, Ama Boot. Ha'u kmusti kalo saa, nebee katene malorek ka'ak ha'u kbele tama lale'an atu moris kamutuk ko Na'i Maromak?"

¹⁸ Yesus moos nataa na'ak, "Tan saa o temi Ha'u ma'ak ema di'ak? La no ema ida mak di'ak. Na'i Maromak mesan dei mak di'ak. ¹⁹ O matene ti'an Na'i Maromak ukun na'ak:

'Keta ho'o ema;

Keta hakur biti-kluni;

Keta hana'o;

Keta hataa hodi lia tolek;

Keta be'ur ema hodi hola siakaan sa-saa;

No ita musti hakneter itakaan inan-aman.'"[☆]

²⁰ Hotu, ema nia nataa na'ak, "Tebes, Ama Boot! Ha'u kalo tuir ti'an ukun nia sia hotu-hotu hori sei ki'ik."

²¹ Rona nola nunia, Yesus nadomi ema nia. Nia katak na'ak, "Kona! Mais sei no lia ida tenik. O musti fila, baa fa'an mohu okaan sasoin sia. Hotu, fa'e osan nia baa ema ki'ik no ema susar sia, foin fila mikar mai tuir Ha'u. Nosi ikus, Na'i Maromak nanis foo seluk sasoin baa o iha lale'an."

²² Rona nola Yesus dale nunia, ema nia neon dodok. Hotu, nia fila nodi neon susar loos, tan nia soi to'o.

²³ Hotu, Yesus titu Niakaan maktuir sia baa-mai nodi katak na'ak, "Rona! Kalo maksoin ida nakara tama baa lale'an atu dadi Na'i Maromak eman, lia nia kole basuk."

[☆] **10:19** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:12-16; Hanoin Hikar Dalam Moris 5:16-20

²⁴ Rona nola nunia, maktuir sia moos benar. Mais, Yesus katak nalore tenik na'ak, "Rona di'a-di'ak! Dadi Na'i Maromak eman, kole basuk! Keta hanoin ha'ak lia nia maus! ²⁵ Lia hatetek nudaar kuda unta ida kole basuk tama lalutuk tuir daun kuak. Kole liu tenik, maksoin ida tama baa lale'an dadi Na'i Maromak eman."

²⁶ Lia hatetek nia nalo maktuir sia hetak benar. Hotu, sia nusu tenik na'ak, "Kalo kole basuk nunia, see mak bele netan moris?"

²⁷ Yesus titu baa sia ida-idak nodi katak na'ak, "Kalo ema raiklaran mak nalo, nanis la bele. Mais, kalo Na'i Maromak mak nalo, nanis hotu-hotu bele!"

²⁸ Hotu, Petrus foti lia na'ak, "Ama! Ami la'o hela ti'an amikaan sasoin sia hotu-hotu atu tuir Ita Boot. Mais, ami hetan saa?"

²⁹⁻³⁰ Yesus nataa na'ak, "Rona mai Petrus! Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Kalo ema ida la'o nela niakaan inan-aman, maun-biin-alin, niakaan oan, niakaan to'os, niakaan serwisu, niakaan uma laran isin hotu-hotu, tan tuir Ha'u nodi keke lema Na'i Maromak Manfatin Di'ak, ema nia nanis simu nikar isin atus ida. Hotu-hotu mak nia la'o nela nia, nia simu nikar liu tan tenik. Ema nanis nasusar nia, tan tuir Ha'u. Mais, baa oras rai falu fila, nia netan moris nimanimak no Na'i Maromak. ³¹ Hanoin di'a-di'ak! Ema mak naksa'ek aan dadi ema boot, nosi ikus Na'i Maromak nafoli nia na'ak, ema ki'ik. Ema mak naraik aan hanesan ema ki'ik, nosi ikus Na'i

Maromak nafoli nia na'ak, ema boot.”*

Dala tolu ona Yesus katak kedan lia Niakaan susar no mate

(Mateus 20:17-19; Lukas 18:31-34)

³² Hotu, Yesus no Niakaan maktuir ema na'in sanulu resin rua no ema seluk sia baa kota Yerusalem. Yesus la'o nosi oin. Naree nunia, Niakaan maktuir sia benar no nata'uk, tan nanoin nola lia mak uluk Yesus katak na'ak, ema atu no'o Nia iha Yerusalem. Yesus natene nola sia nata'uk nunia, Nia bolu nola maktuir sia mesan, hotu Nia katak nalore lia saa mak ema atu nalo baa Nia iha Yerusalem. ³³ Nia katak na'ak, “Rona! Oras ne'e, ita baa Yerusalem ona! Iha nia ema atu fa'an Ha'u, mak Ema Raiklaran Isin ne'e. Hotu, sia latan Ha'u baa na'ilulik ulun sia no manorik ukun sia. Hotu, sia taa ukun mate baa Ha'u. Sia moos latan Ha'u baa ema seluk sia mak la natene Maromak. ³⁴ Hotu, sia dale namoe Ha'u, soe kaban baa Ha'u, no no'at nadodok Ha'ukaan isin. Hotu, sia no'o Ha'u. Ha'u nanis mate. Mais baa wainrua, Ha'u kmoris kikar.”

Yakobus no Yohanis nusu atu dadi ema boot

(Mateus 20:20-28)

³⁵ Yesus dale notu nunia, Sebadeus oan Yakobus no Yohanis nare'is aan baa Yesus, hotu nusu na'ak, “Ama Boot! Ami atu husu oan ida.”

³⁶ Yesus moos nusu sia na'ak, “Emi hakara saa?”

* **10:31** Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak, “Ema mak uluk baa oras ne'e, atu dadi baa ikus. Ema mak ikus baa oras ne'e, atu dadi baa uluk.” Tuir siakaan lia Yunani, “ema uluk” na'ak “ema boot”. “Ema ikus” na'ak “ema ki'ik”. Leno no Mateus 20:16; Lukas 13:30.

³⁷ Sia nataa na'ak, "Nune'e Ama Boot! Nosi ikus, kalo Ama Boot nabesi aan ti'an nodi kaer ukun, ami haloon nebee Ama bele foo fatik bodik ami rua ne'e. Ida iha Ama sorin kwana, ida tenik iha sorin karuk, nebee ami rua moos bele tuir kaer ukun."

³⁸ Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak, "Emi la hatene saa mak emi husu! Ha'u atu ketan susar wa'in. Dadi, hanoin di'a-di'ak lai. Emi bele terus susar to'o mate hamutuk ho Ha'u ka lale?"[✠]

³⁹ Sia moos nataa na'ak, "Bele basuk Ama!"

Hotu, Yesus nataa tenik na'ak, "Tebes! La kleur ona, emi moos atu hatiu susar hanesan Ha'u.

⁴⁰ Mais, see mak tuur iha Ha'ukaan sorin kwana no karuk, lia nia lahoos Ha'u mak kakotu. Na'i Maromak du'uk mak nakotu ti'an se-see mak tuur iha fatik nia."

⁴¹ Baa oras Yesus Niakaan maktuir sanulu rumak sia rona nola Yakobus no Yohanis nusu nunia, sia moos krakat. ⁴² Hotu, Yesus bolu nola maktuir sia hotu-hotu, nodi katak nalore na'ak, "Emi hatene ti'an ha'ak, liurai mak kaer ukun iha raiklaran, sia tonan siakaan renun, to'o la nakfodak. Ema boot nosi klubun mak la natene Na'i Maromak moos, foo ukun liu kladik, to'o renu la bele foti ulun. ⁴³ Mais, emi la bele halo nunia! Tan see mak nakara dadi ema boot, nia musti dadi ema ki'ik nodi naliku ema seluk.[✠]

⁴⁴ See mak nakara dadi ulun, nia musti dadi ata.[✠]

⁴⁵ Ha'u mak Ema Raiklaran Isin ne'e moos kalo nunia. Ha'u kmai, lahoos atu buka ema naliku Ha'u. Mais Ha'u kmai atu kaliku ema, kodi latan Ha'ukaan moris tomak nebee sori ema wa'in nosi siakaan salan."

✠ **10:38** Lukas 12:50 ✠ **10:43** Lukas 22:25-26 ✠ **10:44** Mateus 23:11; Markus 9:35; Lukas 22:26

*Yesus nadi'ak nola ema delek ida
(Mateus 20:29-34; Lukas 18:35-43)*

⁴⁶ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia no ema wa'in nia sia, to'o Yeriko. Baa oras sia atu la'o liu, noo ema delek ida no'i tuur iha dalan tehen nodi nadidu. Ema nia, naran Bartimeus. Aman, naran Timeus. ⁴⁷ Oras Bartimeus rona na'ak ema mak la'o liu nia, Yesus nosi Nasaret, nia nahii maka'as na'ak, "Yesus! Na'i Daud husar-binan! Madomi ha'u lai!"

⁴⁸ Rona nahii nunia, ema krakat nodi de'an nia na'ak, "Hoi! Noo-nook!"

Mais Bartimeus nahii maka'as tenik na'ak, "Yesus! Na'i Daud husar-binan! Madomi ha'u lai!"

⁴⁹ Rona nola nunia, Yesus moos nanawa, hotu naruka ema nia sia na'ak, "Hodi nia mai!"

Sia moos baa katak baa delek nia na'ak, "Neon di'ak baa ona, tan Ama Boot bolu o. Mai ona!"

⁵⁰ Rona nola nunia, Bartimeus nariik, soe nela kedan niakaan tais, baa nasoru Yesus.

⁵¹ Hotu, Yesus nusu nia na'ak, "O makara saa?"

Nia nataa na'ak, "Ama Boot! Ha'u kusu nebee bele karee!"

⁵² Yesus moos katak na'ak, "Di'ak. Tan o fiar ma'ak Ha'u kbele kadi'ak kola o, oras ne'e moos, o di'ak kedan! Fila ona!"

Baa oras nia moos, Bartimeus matan moon kedas. Hotu, nia tuir Yesus.

11

*Yesus tama Yerusalem, ema wa'in simu Nia hanesan na'in boot
(Mateus 21:1-11; Lukas 19:28-40; Yohanis 12:12-19)*

¹ Hotu, Yesus sia la'o liu to'o kre'is Yerusalem. Sia nanawa sala-sala kre'is leo rua iha Foho Saitun* tehen. Leo rua nia, ida naran Betfage, ida naran Betania. Iha nia, Yesus naruka Niakaan maktuir na'in rua baa uluk. ² Nia katak na'ak, "Emi na'in rua baa uluk leo nebaa. Oras tama baa, emi atu haree kuda keledai oan matan ida mak ema kesi iha nia. Kuda keledai nia, ema sei la sa'e dauk. Baa kore hola hodi mai. ³ Kalo ema nusu na'ak, "Tan saa emi kore kuda keledai nia?" emi musti hataa ha'ak, 'Na'in atu sa'e. Sa'e notu, Nia solok fila kedan.'"

⁴ Rona nola nunia, maktuir na'in rua nia baa. To'o baa, sia netan kuda keledai oan nia, ema kesi iha dalan tehen. Sia moos kore nola, atu nodi baa Yesus. ⁵ Haree nunia, ema mak nariik iha nia sia nusu na'ak, "Tan saa emi kore hola ema niakaan kuda keledai nia?"

⁶ Sia moos nataa na'ak, "Na'in atu sa'e. Sa'e notu, Nia solok fila mai kedan." Rona nola nunia, ema nia sia nabusik sia nodi baa. ⁷ To'o Yesus baa, sia nola tais nalo baa sela, taka baa kuda keledai nia. Hotu, Yesus sa'e baa.

⁸ Oras Yesus sia tama kota laran, ema wa'in moos nola siakaan tais, na'e baa dalan klaran. Balu baa taa nola beet tahan† iha dalan tehen, nodi baa, na'e keke iha dalan klaran. Nodi nafutar nunia, sia foo tadak na'ak, sia simu Yesus nodi kneter, hanesan sia simu na'in boot. ⁹ Ema

* **11:1** Sia nanaran foho nia 'Saitun', tan iha nia no to'os ai saitun wa'in. Ai saitun fuan, sia nalo baa mina. Foho Saitun nia, takseer dook nosi Yerusalem, kilo ida. † **11:8** Markus niakaan hakerek na'ak 'ai lain'. Mais ita hatene hosi Yohanis 12:13 na'ak, ai lain nia 'beet tahan'.

nia sia balu la'o uluk Yesus, balu tenik nosi kotuk.
Sia nahii bele-bele na'ak,

“Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maromak,[‡]
tan Nia natuun matak-malirin baa Ema mak
mai nodi Niakaan naran.[☆]

¹⁰ Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maromak,
tan Nia atu nariik nikar Na'i Daud fohorain!
Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maromak,
tan Nia nabesi aan iha lale'an mak aas
kaliuk!”

¹¹ To'o kota laran, Yesus sia tama baa Uma
Hamulak Huun. Iha Uma Hamulak Huun
lalawar, Nia titu satan leur fatik nia. Mais, tan
atu kalan ona, sia moos fila baa leo Betania.

*Yesus nasee ai huun ida nebee keta nafua ona
(Mateus 21:18-19)*

¹² Baa awan seisawan, Yesus sia sai nosi
Betania, baa nikar Yerusalem. To'o dalan klaran,
Yesus salaen. ¹³ Nia naree ai huun ida iha dalan
tehen. Ai nia fuan ema bele naa. § Hotu, Yesus
nare'is aan baa, atu naree kokon ai nia noo fuan
ka lale. Mais, ai nia la no fuan, tan foin nataha.

¹⁴ Naree nunia, Yesus nasee ai nia na'ak, “Tan o
la mafua bodik Ha'u, nahuu baa oras ne'e moos,
o la mafua tenik bodik ema ona!”

Yesus Niakaan maktuir sia moos rona Nia
nasee nunia.

[‡] **11:9** Siakaan lia fuan ‘Hosana’ nia na'ak ‘foo moris’. Sia katak
lia fuan nia bodik tonu-naboot Na'i Maromak. [☆] **11:9** Kananuk

Sia 118:26 § **11:13** Iha Hakerek Moon lia Yunani, ai huun nia
naran ‘sukei’. Hakerek Moon tuir lia Indonesia na'ak ‘pohon ara’.
Mais, ‘sukei’ natudu ai huun ida mak ema kuda atu naa fuan. Iha
rai Timor, ema la naa ‘ai huun ara’ fuan. Dadi, ai huun ‘sukei’
iha Hakerek Moon, la manesak no itakaan ai huun ‘ara’ iha rai
Timor.

Yesus tama baa Uma Hamulak Huun nodi sobu karin ema makfa'an iha nia

(Mateus 21:12-17; Lukas 19:45-48; Yohannis 2:13-22)

¹⁵ Yesus sia la'o liu to'o kota Yerusalem, hotu tama tenik baa Maromak Uma Hamulak Huun. Iha lalawar nia, noo ema mak fa'an manu lakateu sina mak ema nalo baa sera oras namulak. Titu-naree nunia, Yesus baa te'ur sai sia. Nia soe karin hadak mak ema nalo baa fatik taruka osan. Nia moos baku fila fatik mak ema nodi fa'an manu lakateu. ¹⁶ Nia moos badu ema hotu-hotu, nebee keta hodi siakaan naha sai-tama tesi tuir Uma Hamulak lalawar nia. ¹⁷ Hotu, Nia katak baa ema nia sia na'ak, "Hori uluk Maromak naruka Niakaan mako'an nakerek nela na'ak, 'Ha'u kariik Ha'ukaan Uma, nebee ema raiklaran tomak bele mai namulak baa Ha'u iha nia!' Emi hatene lia nia ti'an, mais emi sei halo luku Uma ne'e dadi baa ema na'ok nuuk!"[☆]

¹⁸ Oras na'ilulik no manorik ukun Yahudi sia rona lia nosi Yesus Niakaan hahalok nia, sia hirus tebes. Sia buka dalan atu no'o Yesus, mais sia nakerat ema wa'in mak beer basuk Yesus Niakaan hanorin.

¹⁹ Kre'is loro monu, Yesus sia sai nela kota Yerusalem, fila baa toba iha Betania.

Kalo ita fiar metis baa Na'i Maromak, nanis Nia foo saa mak ita husu

(Mateus 21:20-22)

²⁰⁻²¹ Baa awan seisawan, Yesus sia fila nikar baa Yerusalem. To'o dalan klaran, sia la'o liu ai huun mak hori sehiq Yesus nasee nia. Niakaan maktuir sia blaar, tan ai nia mate maran ti'an

[☆] **11:17** Yesaya 56:7; Yeremia 7:11

to'o abut. Petrus moos nanoin nola Yesus nasee hori sehik nia, hotu katak baa Yesus na'ak, "Ama Boot! Haree lai! Ai huun mak Ama nasai lian manas hori sehik nia, mate maran ti'an!"

²² Yesus nataa na'ak, "Tebes! Surak emi fiar baa Na'i Maromak. ²³ Kalo emi fiar tebe-tebes, emi bele haruka foho ida nakfokit lori baa tasi. Nanis foho nia nakfokit lori baa tasi, surak emi fiar metis hodi neon no laran.* ²⁴ Keta halu'a! Kalo emi hamulak hodi husu sa-saa baa Na'i Maromak, Nia nanis foo baa emi. Surak emi fiar tebe-tebes! ²⁵ Mais baa oras hamulak, kalo ema ida nosi emi laran sei manas no ema seluk, musti baa di'ak hikar ho ema nia lai. Foin, emikaan Ama iha lale'an kasu mohu emikaan salan. ²⁶ [Kalo emi rai hirus hodi la foo pardua baa ema, emikaan Ama iha lale'an moos la foo pardua baa emi.]"* ☆

*Em a boot sia nalo lia nosi Yesus beran
(Mateus 21:23-27; Lukas 20:1-8)*

²⁷ Nunia hotu, Yesus sia la'o liu. To'o Yerusalem baa, sia tama nikar baa Uma Hamulak Huun. Baa oras tama baa lalawar, na'ilulik ulun sia no manorik ukun sia mai ²⁸ nusu baa Yesus na'ak, "Tan saa hori sehik O mai tokar lauk iha ne'e?! See mak naruka O?"

²⁹ Mais Yesus natene sia buka Niakaan ain. Hotu, Nia nataa na'ak, "Ha'u moos kakara kusu lia ida baa emi. Emi hataa Ha'u lai, foin Ha'u kataa emi. ³⁰ Ha'u kakara kusu nune'e: ita hotu-hotu hatene Yohanis nia mak sarani ema. See mak latan beran baa nia, nebee nia sarani ema? Na'i Maromak ka, ema raiklaran?"

☆ **11:23** Mateus 17:20; 1 Korintus 13:2 * **11:26** Tohar 26 nia la tama iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ☆ **11:26** Mateus 6:14-15

³¹ Rona nola nunia, sia nanoin baa-mai. Hotu, sia kabuar lia fuan na'ak, "Adeei! Ita kona di'a ti'an! Kalo ita hataa ha'ak, 'Na'i Maromak mak latan beran,' Nia atu nataa nikar na'ak, 'Kalo nunia, tan saa emi la fiar Yohanis?' ³² Mais ita moos la bele hataa ha'ak, 'Ema raiklaran mak latan beran' keta arumak ema lear krakat ita, tan sia fiar na'ak, Yohanis nia, Maromak mako'an."

³³ Ko'a notu lia, sia nataa badak dei na'ak, "Ami la hatene!"

Yesus moos nataa nikar baa sia na'ak, "Kalo nunia, Ha'u moos la katak baa emi, see mak latan beran baa Ha'u."

12

Yesus foo lia hatetek nosi ema serwisu to'os anggor

(Mateus 21:33-46; Lukas 20:9-19)

¹ Hotu, Yesus dale tenik baa ema boot nia sia nodi lia hatetek na'ak, "Noo ema ida nalo to'os baa niakaan rai rohan atu kuda ai anggor baa. Hotu, nia nalo ba'a satan leur. Nia moos ke'e kuak ida, nalo baa anggor ween fatik. Nia moos nariik uma tetu aas ida atu nodi daka to'os. Hotu, nia seba to'os nia baa ema mak serwisu to'os, nebee sia fa'e rua to'os isin. Nakotu lia ti'an, to'os na'in nia la'o baa rai dook.✧

² To'o oras ku'u, to'os na'in nia solok niakaan ema ain-liman ida baa nusu niakaan fafa'ek.

³ Mais, ema serwisu to'os nia sia, kohi nola nodi ta'e ema nia. Hotu, sia te'ur fila nodi liman mamuk.

⁴ Rona nola nunia, to'os na'in nia solok ema ida seluk baa. Mais, ema mak serwisu to'os nia

✧ **12:1** Yesaya 5:1-2

sia ta'e nia, to'o ulun fatun kanek karin. Sia moos de'an namoe nia, hotu nalatu fila. ⁵ Rona tenik nunia, to'os na'in nia solok tenik ema ida baa. Mais ema serwisu to'os nia sia no'o nia. Masik sia nalo aat nunabee moos, to'os na'in solok niakaan ema sia baa bei-beik. Mais, ema serwisu to'os nia sia ta'e balu, no'o balu. ⁶ Baa ikus, hela mesan ema ida dei. Ema nia, to'os na'in oan mane mesak mak nia dadobe tebes. Tan la noo dalan seluk ti'an, to'os na'in solok luku oan baa. Nia naneo na'ak, 'Kalo ha'u ksolok ha'ukaan oan du'uk, sia nanis simu di'a-di'ak nodi rona baa nia.'

⁷ Mais baa oras ema serwisu to'os nia sia naree oan nia mai, sia namaas baa malu na'ak, 'Hoi! Haree baa! Katuas naruka oan du'uk mak mai! Awan-wainrua, kalo katuas mate, nia ne'e mak atu netan sasoin hotu-hotu. Di'ak liu, ita ho'o nia ona, nebee ita hadau hola to'os ne'e!' ⁸ Hotu, sia kohi nola oan nia. Sia no'o ti'an, hotu soe maten baa to'os luan."

⁹ Hotu Yesus natuka lia hatetek nia, nodi nusu baa ema boot nia sia na'ak, "Oras ne'e, Ha'u atu kusu nune'e: To'os na'in nia atu nalo saa baa ema serwisu sia? Tuir Ha'u, nia nanis mai no'o mohu sia. Hotu, nola nikar to'os nia, foo baa ema seluk.

¹⁰ Arumak emi sei la leno dauk saa mak hakerek ti'an iha Hakerek Moon na'ak,

'Noo fatuk ida mak badaen fatuk sia soe lerek ti'an.

Mais, oras ne'e fatuk nia dadi baa uma tatuur fatuk ona.

¹¹ Na'i Maromak du'uk mak boi nola no natuur fatuk nia.

Etuk oin, ita haree baa, kabaas tebes!' "☆

¹² Rona nola nunia, ema boot sia natene kedan na'ak, Yesus Niakaan lia hatetek nia kona baa sia. Sia manesak no ema serwisu aat nia sia no badaen mak soe fatuk nia. Tan lia nia, sia buka dalan atu kohi Yesus. Mais, sia nakerat ema lear mak nakara Yesus Niakaan hanorin. Hotu, sia la'o nela Yesus dei.

*Em a nodi lia selu bea atu buka Yesus ain
(Mateus 22:15-22; Lukas 20:20-26)*

¹³ Nunia hotu, ema boot Yahudi sia bolu nola ema Farisi no maktuir Herodes na'in hira, nebee baa nase'i lia atu nahonu Yesus. ¹⁴ Hotu, sia moos baa nusu Yesus na'ak, "Ama Boot! Ami hotu-hotu hatene ha'ak, Ama neon loos. Ama nanorin loke fore Na'i Maromak hakaran, no la fihir oin. Oras ne'e, ami atu husu lia ida nune'e: tuir itakaan ukun-badu Yahudi, ita musti selu bea baa liurai Roma ka lale?"

¹⁵ Mais Yesus natene sia atu nahonu Nia, nebee dale sakar ukunrai Roma. Tan baa nia, Nia nataa na'ak, "Tan saa emi hase'i lia atu hahonu Ha'u!? Hatudu kokon osan murak tomak ida baa Ha'u!"

¹⁶ Hotu, sia nodi osan murak tomak ida baa Yesus. Nia simu nola, hotu leno. Hotu, Nia nusu baa sia na'ak, "Ne'e, see niakaan oin? Ne'e, see niakaan naran?"

Sia nataa na'ak, "Nia, Keser mak liurai Roma."

¹⁷ Hotu, Yesus dale tenik na'ak, "Kalo nunia, foo baa ukunrai saa mak ukunrai niakaan. No foo baa Maromak saa mak Maromak Niakaan."

Rona nola Yesus nataa nunia, sia blaar karin, tan Yesus dale nia makonak. Masik sia buka Yesus ain moos, la bele.

Lia ema mate bele moris nikar no lia ema nola malu iha lale'an

(Mateus 22:23-33; Lukas 20:27-40)

¹⁸ Hotu, ema na'in hira seluk mai baa Yesus. Sia nia, nosi partee Saduki mak nanorin na'ak, nosi ikus baa oras rai falu fila, ema mak mate ti'an, la moris nikar. ☆ ¹⁹ Sia katak baa Yesus na'ak, "Ama Boot! Bei Musa nakerek nela ukun-badu baa ita ema Yahudi na'ak: Kalo mane ida mate nela feen, mais la noo oan, niakaan alin musti nola feto faluk nia, nebee foo husar-binan baa niakaan maun mak mate ti'an nia. ☆ ²⁰ Uluk bei Musa nanorin nunia tebes. Mais noo lia ida nune'e: Noo mane maun-alin na'in hitu. Mane ulun nola feen, hotu mate, mais la noo oan. ²¹ Hotu, alin mak tuir nia, nola nikar feto faluk nia. Mais la kleur, alin nia moos mate, la noo oan. Nunia tenik alin susu dala rua. Nia nola feto nia. Mais nia moos mate, la noo oan tenik. ²² Nunia bei-beik to'o alin ikun moos mate. Nosi ikus, feto faluk nia moos mate.

²³ Oras ne'e ami atu husu nune'e: Feto nia nola mane na'in hitu ti'an. Nosi ikus, baa oras rai falu fila Na'i Maromak nalo ema mate ti'an sia moris nikar, feto nia dadi baa mane ida nabee feen?"

²⁴ Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak, "Kalo emi husu nunia, emi sala ti'an! Emi la hatene Hakerek Moon isin. Emi moos la hatene Na'i Maromak beran maka'as!

²⁵ Rona! Lia loos mak ne'e! Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an la nola malu. Oras rai falu fila Na'i Maromak nalo ema mate ti'an sia moris nikar, sia moos la nola malu ona, hanesan makbukar lale'an sia. ²⁶ Ha'u moos kalore tenik kosi lia ema mak mate ti'an bele moris nikar ka

☆ **12:18** Kristus Klosan Lian 23:8 ☆ **12:19** Hanoin Hikar Dalam Moris 25:5

lale. Uluk aan, Bei Musa nakerek lia nosi ai huun ki'ik mak ha'i naa mais la namotuk. Emi la leno lia nia ka? Baa oras ha'i naa ai huun nia, Na'i Maromak foo natene baa Bei Musa na'ak, 'Ha'u ne'e Maromak, mak okaan Bei Abraham, Bei Isak no Bei Yakob, siakaan Maromak. Sia hotu-hotu lo'u-sudur baa Ha'u hori uluk to'o oras ne'e.'☆
 27 Kalo ita leno nunia, ita hatene ha'ak, baa oras Na'i Maromak dale nunia, bei nia sia mate kleur ti'an. Masik nunia moos, Na'i Maromak katak na'ak, sia sei lo'u-sudur baa Nia. Lia nia na'ak, sia sei moris. Dadi, masik ema mate ti'an, bele moris nikar. Ema moris mak lo'u-sudur baa Na'i Maromak, lahoos ema mate! Kalo emi kaer metis hanorin mak na'ak ema mak mate ti'an la bele moris nikar, emi sala ti'an!"

*Hadomi Na'i Maromak no ema raiklaran
 (Mateus 22:34-40; Lukas 10:25-28)*

28 Baa oras nia, noo manorik ukun Yahudi ida mak tuir rona Yesus nanorin ema partee Saduki sia. Manorik ukun nia naneo na'ak, Yesus nataa di'a-di'ak lia mak sia nusu ohin nia. Hotu, nia nusu baa Yesus na'ak, "Ama Boot! Ha'u atu kusu lia ida nune'e: Itakaan ukun-badu nosi Bei Musa, wa'in loos. Nosi ukun nia sia hotu-hotu, ukun nabee mak boot kaliuk?"

29 Yesus moos nataa na'ak, "Ukun mak boot kaliuk mak ne'e:

'Ema hotu-hotu iha rai Isra'el, rona di'a-di'ak!
 Na'i Maromak mak itakaan Na'in,
 no itakaan Maromak!

La noo seluk tenik. Nia mesan dei.

30 Dadi, ita musti hadomi Nia liu hotu-hotu.
 Ita musti beer Nia bei-beik.

☆ 12:26 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 3:6

Ita musti hatene di'a-di'ak Nia.

Tenik, ita musti haka'as aan tuir Niakaan hakaran.✠

³¹ No ukun dala rua mak ne'e:

'Ita musti hadomi itakaan maluk, oin nudaar ita hadomi itakaan isin lolon du'uk.'

Ukun rua ne'e, mak boot kaliuk. La no ukun seluk tenik mak boot liu ukun rua ne'e."✠

³² Hotu, manorik ukun nia simu Yesus na'ak, "Tebes Ama! Saa mak Ama Boot katak nia loos. Na'i Maromak ida dei! La noo seluk tenik. Nia mesan dei.✠ ³³ Ita musti hadomi Nia liu hotu-hotu. Ita musti beer Nia bei-beik. Ita musti hatene di'a-di'ak Nia, no ita musti haka'as aan tuir Niakaan hakaran. Ita moos musti hadomi itakaan maluk, oin nudaar ita hadomi itakaan isin lolon du'uk. Nia, mak Na'i Maromak beer liu nosi itakaan sera hotu-hotu baa Nia."✠

³⁴ Rona nola nunia, Yesus natene na'ak manorik ukun nia natene tebes ti'an. Hotu Yesus katak baa nia na'ak, "Ama kre'is ti'an dadi Na'i Maromak eman."

Nunia hotu, la noo ema seluk tenik mak naksakar aan toe no Yesus, tan la noo mak bele nahonu Nia.✠

Kristus, Na'i Daud husar-binan, mais Kristus moos Na'i Daud Ulun
(*Mateus 22:41-46; Lukas 20:41-44*)

³⁵ Hotu, Yesus nanorin tenik ema iha Uma Hamulak Huun. Nia katak nalore na'ak, "Hori uluk aan Na'i Maromak nameno ti'an atu solok Kristus nodi sori Niakaan ema sia. Itakaan

✠ **12:30** Hanoin Hikar Dalan Moris 6:4-5 ✠ **12:31** Ukun-badu Na'ilulik 19:18 ✠ **12:32** Hanoin Hikar Dalan Moris 4:35

✠ **12:33** Hosea 6:6 ✠ **12:34** Lukas 10:25-28

manorik ukun Yahudi sia nanorin na'ak, Kristus nia, Na'i Daud husar-binan. Mais siakaan hanorin nia, sei la to'o dauk. ³⁶ Tan uluk Maromak Kmalar Lulik naruka Na'i Daud nakerek nosi lia Kristus na'ak:

'Na'i Maromak katak ti'an baa ha'ukaan Ulun Boot na'ak,
 "Mai tuur baa fatik kneter kaliuk ne'e iha Ha'ukaan sorin kwana,
 tan Ha'u atu kalo okaan funu sia lo'u baa o.'"☆

^{37a} Nosi hakerek nia, ita hatene malorek ha'ak, Na'i Daud du'uk temi Kristus na'ak 'Ulun'. Dadi, kalo ema na'ak Kristus nia, Na'i Daud husar-binan loos dei, lia nia sei la to'o dauk, tan Kristus moos, Na'i Daud Ulun!"

*Yesus foo natene nebee sintidu baa manorik ukun mak subar siakaan salan
 (Mateus 23:1-36; Lukas 20:45-47)*

^{37b} Rona Yesus nanorin nunia, ema wa'in beer tebes. ³⁸ Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Sintidu baa manorik ukun sia. Sia tau faru klobor nodi la'o baa-mai lalore aan baa ema wa'in, nebee ema tonu sia na'ak, 'Ema nia sia, moon tebes!' ³⁹ Oras tama uma hamulak, sia buka tuur fatik iha oin, nebee ema wa'in titu-naree sia. Iha dahur moos, sia nalo nunia. ⁴⁰ Mais sintidu, tan sia bosok feto faluk sia, nodi nadau nola siakaan uma. Mais iha ema lear oin, sia subar mate siakaan a'aat. Sia nariik nodi namulak kleu-leur, tan sia beer ema tonu na'ak, sia ema moon. Mais nosi ikus, sia simu kastikar todan liu."

☆ **12:36** Kananuk Sia 110:1

Feto faluk mokit ida niakaan sera mak boot kaliuk

(Lukas 21:1-4)

⁴¹ Hotu, Yesus baa tuur kre'is baa ai balun sera fatik iha Uma Hamulak Huun. Nia naree ema mai natama osan sera baa ai balun. Baa oras nia, ema maksoin sia mai natama osan wa'in boot. ⁴² La oras, feto faluk mokit ida moos mai namulak. Nia natama osan lahon rua baa ai balun nia. Osan nia folin ki'ik basuk.

⁴³ Naree nunia, Yesus bolu nola Niakaan maktuir sia, hotu katak na'ak, "Haree baa! Feto mokit ne'e natama osan lahon rua dei, mais niakaan sera nia, boot liu ema hotu-hotu siakaan sera. ⁴⁴ Ema seluk sia foo sera nosi siakaan osan resin. Mais, feto faluk ne'e sera mohu niakaan osan hotu-hotu, to'o osan atu nola haan moos, la noo ona."

13

Yesus katak kedan na'ak, Uma Hamulak Huun atu nakro'on

(Mateus 24:1-2; Lukas 21:5-6)

¹ Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia nariik atu la'o nela Uma Hamulak Huun. Baa oras sai, maktuir ida natudu Uma Hamulak nia baa Yesus nodi na'ak, "Ama Boot! Haree kokon! Uma ne'e, kabaas tebes! Ema nada fatuk boot sia di'ak basuk!"

² Mais Yesus nataa na'ak, "Uma ne'e kabaas tebes. Mais la kleur ona, ema atu naro'on mohu fatuk ne'e sia hotu-hotu."

Tadak mak foo natene na'ak rai atu falu fila
(Mateus 24:3-14; Lukas 21:7-19)

³ Hotu, Yesus baa tuur iha Foho Saitun, nebee bele mana mai Na'i Maromak Niakaan Uma Hamulak Huun. Niakaan maktuir na'in haat mak Petrus, Yakobus, Yohanis no Andreas baa tuir Nia atu dale mesan no Nia. ⁴ Sia nusu baa Yesus na'ak, "Ama! Katak malore lia mak Ama dale ohin nia nosi Uma Hamulak Huun. Wainhira loron nia to'o? Niakaan tadak oin nunabee?"

⁵ Yesus nataa na'ak, "Emi musti daka aan di'a-di'ak, nebee keta kona be'ur. ⁶ Ema oi-oik atu mai loko aan na'ak, 'Ha'u ne'e, Kristus, mak Na'i Maromak nameno kedan hori uluk.' Hodi nunia, sia be'ur nola ema wa'in. ⁷ Mais, lalika hata'uk kalo emi haree ema natuda malu, lale emi rona ha'ak ema natuda iha fatin hotu-hotu. Hahalok oi-oik nunia, musti mosu uluk lai, foin rai falu fila. ⁸ Ema klubun ida atu natuda sakar klubun seluk. Rai ida atu natuda sakar rai seluk. Rai kakekuk mosu iha nabee-nabee. Dinu salaen boot basuk moos mosu mai. Lia nia hotu-hotu foo tadak na'ak, oras rai falu fila kre'is ona, hanesan feto mak notak moras ti'an, tan oras nahoris kre'is ona.

⁹ Emi musti daka aan di'a-di'ak! Ema atu mai kohi emi, hotu dada nodi baa moon-metan, tan emi tuir Ha'u. Sia moos ta'e nababu emi iha uma hamulak laran. Sia moos kesi nola emi baa hataa ema makaer ukun sia. Mais emi musti katak malorek Ha'ukaan Manfatin Di'ak baa sia. ¹⁰ Ha'ukaan Manfatin Di'ak nia musti keke lema baa ema klubun hotu-hotu iha raiklaran tomak, foin rai falu fila. ¹¹ Hanoin di'a-di'ak! Kalo ema kesi emi nodi baa moon-metan, keta makerat. Keta neo-neon ha'ak emi atu hataa saa, tan Maromak Kmalar Lulik foo lia fuan baa emi atu

hodi hataa.✧

¹² Hanoin! Ema mak fiar baa Ha'u, ema atu hirus nia, to'o niakaan familin du'uk buka dalam no'o nia. Kalo aman fiar, oan du'uk mak atu no'o aman. Kalo oan fiar, inan-aman du'uk mak atu no'o oan. ¹³ Ema hotu-hotu atu hirus emi, tan fiar Ha'u. Mais ema mak naterus aan tuir Ha'u bei-beik, nia nanis netan moris to'o nima-nimak."✧

Daka di'a-di'ak, tan rai falu fila kre'is mai ona (Mateus 24:15-28; Lukas 21:20-24)

¹⁴ Hotu, Yesus nanorin tenik na'ak, "Ema aat basuk ida atu mai, tama baa nariik iha fatik lulik iha Na'i Maromak Niakaan Uma Hamulak Huun, to'o ema nakribi fatik nia. Na'i Maromak moos tali'ur nela. Dadi, kalo emi haree nunia ti'an, sintidu! (Ema mak leno ne'e moos, musti sintidu!) Hahalok nia foo tadak na'ak, loron susar to'o ti'an. Kalo naree nunia ti'an, ema rai Yudea musti nalai sa'e baa foho ona.✧ ¹⁵ Musti halai lai-lais, nebee keta kona susar. Ema mak sai nosi uma ti'an, keta fila baa nola baho'ak ona. ¹⁶ Ema mak iha to'os, keta fila baa nola tais ona. Halai liu baa ona!✧ ¹⁷ Baa oras nia, ema susar kaliuk, mak feto mako'us no feto mak sei nasusu lawarik oan, tan sia la bele nalai lai-lais. ¹⁸ Di'ak liu, hamulak hodi hakro'an, nebee loron aat nia sia keta mosu mai kona baa rai udan. ¹⁹ Loron nia sia, susar basuk! Nahuu nosi Na'i Maromak nase'i raiklaran to'o oras ne'e, ema sei la naree dauk susar boot oin nunia. Ema moos la naree tenik susar oin nunia.✧ ²⁰ Kalo Na'i Maromak la nabadak loron susar nia sia, la noo ema ida moos

✧ **13:11** Mateus 10:17-20; Lukas 12:11-12 ✧ **13:13** Mateus 10:22 ✧ **13:14** Daniel 9:27, 11:31, 12:11 ✧ **13:16** Lukas 17:31 ✧ **13:19** Daniel 12:1; Lia Raiklaran Falu Fila 7:14

mak bele moris. Mais Nia nadomi Niakaan ema mak Nia boi nola ti'an. Tan lia nia, Nia nabadak loron susar nia sia.

²¹ Kalo loron susar nia sia to'o ti'an, emi atu rona ema na'ak, 'Haree lai! Kristus iha ne'e!' Ema seluk na'ak, 'Kristus iha nebaa!' Mais keta fiar! ²² Ema atu mosu mai nodi nola aan na'ak, 'Ha'u ne'e, Kristus!' Balu tenik na'ak, 'Ha'u ne'e, Maromak mako'an.' Sia atu nase'i tadak blaar oi-oik nodi diabur beran to'o be'ur nola ema. Sia buka dalan nebee Na'i Maromak eman sia moos bele kona be'ur! ²³ Dadi, emi musti daka aan di'a-di'ak! Loron susar nia sia sei la to'o dauk, mais Ha'u foo katene kedan baa emi!"

*Yesus katak kedan Niakaan oras mai nikar
(Mateus 24:29-31; Lukas 21:25-28)*

²⁴ Hotu, Yesus katak kedan tenik baa Niakaan maktuir sia na'ak, "Kalo loron susar nia sia siku ti'an,

'Loro matan atu nakukun luri.

Fulan la nakroma ona.✧

²⁵ Fitun nakodan nosi lale'an.

Beran hotu-hotu iha lale'an moos nahutan karin.✧

²⁶ Lia nia sia siku ti'an, foin emi bele haree hikar Ha'u, Ema Raiklaran Isin ne'e. Baa oras nia, Ha'u ktuun mai kodi kalo'an. Ema hotu-hotu atu naree Ha'ukaan beran no Ha'ukaan maka'as.✧ ²⁷ Hotu, Ha'u atu karuka Maromak Niakaan makbukar lale'an sia, nebee baa libur nola ema hotu-hotu mak Ha'u kboi kola ti'an

✧ **13:24** Yesaya 13:10; Yeskiel 32:7; Yoel 2:10,31, 3:15; Lia Raiklaran Falu Fila 6:12 ✧ **13:25** Yesaya 34:4; Yoel 2:10; Lia Raiklaran Falu Fila 6:13 ✧ **13:26** Daniel 7:13; Lia Raiklaran Falu Fila 1:7

kosi rai ulun to'o rai ikun, kosi lorosa'e to'o loromonu, nosi lorokaras to'o lorokbelan."

Loron susar sia dadi tadak na'ak, Yesus kre'is mai ona

(Mateus 24:32-35; Lukas 21:29-33)

²⁸ Hotu, Yesus katak tenik nodi lia hatetek nosi ai huun na'ak, "Kalo ai tahan nahuu nakmodok, nia foo tadak na'ak, loro falin kre'is mai ona. ²⁹ Nunia moos, loron susar mak Ha'u katak ohin nia sia. Kalo loron susar nia sia to'o mai ti'an, nia foo tadak na'ak, Ha'u kre'is mai ona. ³⁰ Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Nosi ema hotu-hotu mak moris baa oras ne'e, balu sei la mate dauk, mais loron susar nia sia mai ti'an. ³¹ Masik lale'an no raiklaran lakon mohu, Ha'ukaan Manfatin nafati nohuun!"

Yesus katak na'ak, Niakaan oras mai nikar sei lia subar

(Mateus 24:36-44)

³² Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Oras ne'e, Ha'u kfoo katene kosi oras Ha'u kmai kikar. La noo ema ida mak natene niakaan loron no niakaan oras. Maromak Niakaan makbukar lale'an sia la natene. Ha'u na'in du'uk moos la katene. Ha'ukaan Ama mesan mak natene. ³³ Tan baa nia, musti daka aan di'a-di'ak, tan emi la hatene wainhira oras nia to'o mai.

³⁴ La kleur ona, Ha'u atu kla'o kela emi, mais nosi ikus Ha'u kmai kikar. Lia nia hanesan ema ida mak la'o nela uman, baa fatin dook. Nia naruka niakaan ema serwisu atu babilan di'a-di'ak niakaan uma. Nia fa'e serwisu baa sia ida-idak no naruka makdaka odamatan nanokar atu daka di'a-di'ak to'o nia mai nikar. ³⁵ Nunia

moos emi. Musti daka aan loron-kalan, tan emi la hatene wainhira uma na'in mai nikar. Nia fila baa loron ka, kalan boot ka, oras loro sa'e ka, emi la hatene. ³⁶ Keta arumak nia mai nikar teki-tekis, toma nola emi sei toba.

³⁷ Lia mak Ha'u katak baa emi ne'e, Ha'u moos katak baa ema hotu-hotu ka'ak, 'Daka aan di'a-di'ak hodi hein Ha'ukaan mamain.'"

[Yesus nanorin Niakaan maktuir sia iha foho Saitun nunia dei.]

14

Ema boot sia buka dalan atu no'o Yesus

(Mateus 26:1-5; Lukas 22:1-2; Yohanis 11:45-53)

¹⁻² Oras nia, na'ilulik ulun no manorik ukun Yahudi sia buka dalan kohi no-nook Yesus, tan atu no'o Nia. Mais sia dale baa malu na'ak, "Hein lai! Ita keta kohi nia lai-lais, tan loron boot sia kre'is mai ona. Keta arumak ema wa'in nakfetik baa ita."

Sia ko'a lia nunia, tan ema Yahudi siakaan loron boot sia nahuu baa wainrua. Loron boot nia sia, ema temi na'ak, 'Dahur Paska' no 'Dahur Tubi Bakae.' Sia nadahur loron nia sia nodi nanoin baa oras siakaan bei uluk sia sai nosi rai Mesir.✧

Feto ida fui mina morin mak folin todan baa Yesus

(Mateus 26:6-13; Yohanis 12:1-8)

³ Iha leo Betania, noo ema ida naran Simon. Uluk, ema nakribi nia tan kona moras funi mea. Mais oras ne'e, nia di'ak ti'an.

✧ **14:1-2** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:1-27

Loron boot nia sia sei la to'o dauk, Yesus sia baa naa iha Simon uman. Sia no'i naa, feto ida mai natoru Yesus. Feto nia kaer nodi mina morin botir ida. Mina morin nia folin todan. Botir moos noo folin tan halo hosi fatuk.* To'o Yesus baa, feto nia ta'e naroe botir matan. Hotu, fui nanii mina nia baa Yesus ulun atu foo tadak na'ak nia nakneter Yesus.

⁴ Oras nia, ema seluk moos tuir naa. Sia naree feto nia nalo nunia, sia dale baa malu nodi naksa'ek aan na'ak, "Hoi! Feto saa mak ne'e, to'o soe butan mina morin folin todan basuk nia! ⁵Di'ak liu, fa'an mina nia dei, nebee fa'e osan baa ema mukit sia! Mina nia folin manesak no ema ida kansera tinan ida." Hotu, sia krakat feto nia.

⁶ Mais Yesus dale na'ak, "Keta hasusar feto ne'e! Habusik baa! Ha'u neon di'ak tan nia fui mina ne'e baa Ha'u. ⁷Ema mukit sia namutuk no emi bei-beik. Emi bele tulun sia hei-hein. Mais la kleur ona, Ha'u la kamutuk ko emi ti'an, ⁸tan Ha'ukaan moris la kleur ona. Nodi fui mina baa Ha'u, feto ne'e nahulin kedan Ha'ukaan isin, hanesan nia falun ti'an Ha'ukaan maten. ⁹Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Oras ema keke lema Na'i Maromak Manfatin Di'ak baa raiklaran tomak, sia moos katak feto ne'e niakaan dadi'ak, nebee ema hotu-hotu nanoin baa nia."

*Yudas ko'a lia aat atu fa'an Na'i Yesus
(Mateus 26:14-16; Lukas 22:3-6)*

* **14:3** Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak mina nia folin 'denari' atus tolu. Mina nia naran 'nardos.' Uluk ema nalo mina nia nosi ai morin. Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak botir nia halo hosi fatuk naran 'alabastros'. Haree no Lukas 7:37-38.

☆ **14:7** Hanoin Hikar Dalan Moris 15:11

¹⁰ Nosi Yesus Niakaan maktuir na'in sanulu resin rua nia, ida naran Yudas Iskariot. Baa leron nia, nia baa buka na'ilulik ulun sia atu latan Yesus baa sia. To'o baa, nia katak niakaan hakara. ¹¹ Rona nola Yudas hakaran nia, ema boot nia sia neon di'ak lo-loos. Sia namate lia no Yudas na'ak, "Kalo o makara fa'an Yesus, nanis ami sosa." Hotu, Yudas sai baa buka dalan atu latan Yesus baa sia.

Yesus no Niakaan maktuir sia tuur naa dahur Paska

(Mateus 26:17-25; Lukas 22:7-14,21-23; Yohannis 13:21-30)

¹² Hotu, ema Yahudi siakaan leron boot sia to'o mai ti'an. Baa leron dala uluk, sia tunu tubi mak la kahur tua teen tubi, no no'o bibi malae. Baa leron nia Yesus Niakaan maktuir sia mai nusu baa Nia na'ak, "Ama! Ohin kalan ne'e ita musti hahuu Dahur Tubi Bakae hodi ko'a bibi malae atu haa baa Paska. Dadi, Ama nakara ami baa hadi'a dahur nia iha nabee?"

¹³ Rona nola nunia, Yesus naruka maktuir na'in rua na'ak, "Emi baa uluk iha kota laran. Iha nebaa, emi atu hasoru hola mane ida no'i natiu lolo no wee. Emi baa tuir nia. ¹⁴ Kalo nia tama baa uma nabee, emi moos tama tuir. Hotu, husu baa uma na'in ha'ak, 'Mau! Ama Boot nusu fatik ida atu nodi naa Dahur Paska no Niakaan maktuir sia.' ¹⁵ Hotu, uma na'in nia atu natudu ke'an luan ida iha tetu leten. Nia nadi'a tetuk ti'an ke'an nia. Emi baa hadi'a loos haan dei."

¹⁶ Rona nola nunia, sia na'in rua moos baa. To'o baa, sia naree sa-saa hotu-hotu, tuir saa mak Yesus katak ti'an baa sia. Sia moos nadi'a dahur Paska iha nia. Hotu, sia baa bolu Yesus no maktuir rumak sia.

¹⁷ Oras loro atu monu, Yesus no maktuir na'in sanulu resin rua nia moos baa fatik nia. ¹⁸ To'o baa, sia tuur naa. Baa oras naa, Yesus katak na'ak, "Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Ema ida nosi emi atu fa'an Ha'u baa ema seluk."✠

¹⁹ Rona nola nunia, maktuir sia noran la di'ak. Sia ida-idak katak baa Yesus na'ak, "Lahoos ha'u mak Ama dale nia. Tebes ka Ama?"

²⁰ Yesus nataa na'ak, "Ema mak lobas tubi baa mako ne'e laran namutuk no Ha'u, nia mak atu fa'an Ha'u. ²¹ Hanoin di'a-di'ak! Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin. Ha'u musti mate tuir saa mak hakerek kedan ti'an iha Hakerek Moon. Mais sintidu! Ema mak fa'an Ha'u nia atu natiu niakaan dinu! Di'ak liu, niakaan inan la nahoris kedan nia!"

Yesus katak na'ak, tubi no anggor ween dadi tadak hodi hanoin Nia

(Mateus 26:26-30; Lukas 22:14-20; 1 Korintus 11:23-25)

²² Baa oras sia naa, Yesus foti nola tubi baluk ida. Nia nusu matak-malirin baa Na'i Maromak, hotu tohi fa'e tubi nia, lolo baa Niakaan maktuir sia nodi katak na'ak, "Tubi ne'e, Ha'ukaan isin. Simu hola, haa baa ona!"

²³ Nunia hotu, Nia nola hemu fatik ida mak noo anggor ween. Nia sera dodan baa Na'i Maromak, hotu lolo baa Niakaan maktuir sia, nebee sia nemu. ²⁴ Nia moos katak na'ak, "Anggor ween ne'e, Ha'ukaan raan mak atu nakduar nodi foo moris baa ema lear. Hodi raa ne'e, Na'i Maromak namate menon foun no emi."✠

✠ **14:18** Kananuk Sia 41:10 ✠ **14:24** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 24:8; Yeremia 31:31-34

²⁵ Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Nahuu baa oras ne'e, Ha'u la kemu tenik anggor ween ona, to'o Ha'u kabesi aan kaer ukun ko Ha'ukaan Ama iha lale'an ti'an, foin Ha'u kemu kikar."

²⁶ Hotu, sia nananu kananuk ida nodi tonunaboot Na'i Maromak. Kalan nia moos, sia la'o kedan baa foho Saitun.

Yesus katak kedan na'ak Petrus atu neli Nia (Mateus 26:31-35; Lukas 22:31-34; Yohannis 13:36-38)

²⁷ Oras sia la'o, Yesus katak baa Niakaan maktuir sia na'ak, "Ohin kalan ne'e, emi hotu-hotu atu halai hela Ha'u. Hori uluk Maromak mako'an nakerek nela kedan nosi lia ne'e na'ak, 'Ha'u atu ko'o makbalin.

Hotu, niakaan bibi malae sia nalai keen karin.'✧

²⁸ Nunia tebes. Ha'u nanis mate. Mais, moris kikar. Oras moris kikar ti'an, Ha'u kbaa uluk kein emi iha rai Galilea nebaa."✧

²⁹ Rona nola nunia, Petrus sakar na'ak, "La bele nunia Ama! Masik ema hotu-hotu nalai nela Ama moos, ha'u lale!"

³⁰ Mais Yesus nataa na'ak, "Petrus! Rona mai, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Ohin kalan ne'e moos manu sei la kokoreek isin rua dauk, o meli Ha'u isin tolu ti'an ma'ak, o la matene Ha'u!"

³¹ Mais Petrus naka'as aan nodi nataa na'ak, "Lale Ama! Kalo Ama mate, ha'u moos mate tuir. Ha'u la keli Ama."

Petrus niakaan mamaluk sia ida-idak moos dale nunia.

*Yesus namulak iha to'os Getsemani
(Mateus 26:36-46; Lukas 22:39-46)*

³² Hotu, Yesus sia la'o liu baa to'os ida iha foho Saitun lolon. To'os ne'e naran 'Getsemani'. To'o baa, Yesus katak baa Niakaan maktuir sia na'ak, "Tuur hein iha ne'e lai, tan Ha'u atu kbaa kamulak."

³³ Mais nia bolu nola Petrus, Yakobus no Yohanis atu baa no Nia. Nahuu baa oras nia, Nia noran susar to'o, no neon la metin. ³⁴ Nia katak baa sia na'in tolu na'ak, "Ha'ukaan neon susar basuk! Koran nu'u atu mate dei. Emi tuur daka iha ne'e lai."

³⁵⁻³⁶ Hotu, Nia la'o soruk tenik oda baa, foin nakni'a sudur to'o rai nodi namulak na'ak, "Ama! Kalo Ama nakara, Ha'u lalika katiu kola susar ne'e. Ha'u katene la noo saa ida mak Ama la bele nalo. Dadi, kalo bele, Ama foti nola susar ne'e soe dook nosi Ha'u. Mais keta tuir Ha'ukaan hakaran. Tuir Ama hakaran dei."

³⁷ Namulak notu, Yesus baa nikar maktuir na'in tolu nia. Mais, sia toba dukur. Hotu, Nia katak baa Petrus na'ak, "Hoi, Petrus!† O toba ka? Tan saa emi la bele daka oda no? ³⁸ Haroma emikaan matan, hotu hamulak nebee keta kona sokur. Emikaan neon nanis nakara nalo di'ak, mais emikaan isin lolon la biit."

³⁹ Hotu, Yesus baa namulak nodi nakro'an tenik baa Na'i Maromak, nebee Nia lalika natiu susar nia. Mais keta tuir Niakaan hakaran, tuir Aman hakaran dei. ⁴⁰ Namulak notu, Nia fila nikar baa maktuir na'in tolu nia. Mais, sia toba nikar ti'an tan matan nakati tebes. Nia nasee tenik baa sia, mais sia la natene atu dale saa.

† **14:37** Hakerek Moon tuir lia Yunani nakerek na'ak, 'Simon'. Ne'e, Petrus naran seluk.

⁴¹ Hotu, Yesus la'o nela sia baa namulak baa dala tolu. Namulak notu, nia fila nikar baa sia nodi na'ak, "Emi sei toba ka? To'o ona! Oras ne'e, ema mak atu fa'an Ha'u Ema Raiklaran Isin ne'e, mai ti'an. Nia atu kohi Ha'u, latan baa ema aat liman. ⁴² Hadeer! Haree kokon iha nebaa! Ema mak atu fa'an Ha'u nia, mai ti'an. Mai ita baa hasoru nia!"

Ema kohi Yesus
(*Mateus 26:47-56; Lukas 22:47-53; Yohannis 18:3-12*)

⁴³ Yesus sei dale nunia, teki-teki Niakaan maktuir ida naran Yudas mai no ema wa'in. Sia mai nodi surik no ai kaliduk atu kohi Yesus. Sia nalo nunia, tan ema boot Yahudi sia mak naruka. Ema boot nia sia, mak na'ilulik ulun sia, manorik ukun sia, no fukun adat sia. ⁴⁴ Uluk Yudas foo kedan tadak baa sia na'ak, "Haree di'a-di'ak! Ema mak ha'u de'i, kohi hola nia hodi baa ona, tan Nia mak emi buka!"

⁴⁵ Tan nameno ti'an nunia, baa oras Yudas to'o baa, nia la'o natutuk kedan baa Yesus nodi nasee na'ak, "Tabe, Ama Boot!" Hotu nia moos nako'ak nodi de'i Yesus. ⁴⁶ Naree tadak nia, ema wa'in nia moos soruk baa, kohi nola Yesus.

⁴⁷ Ema ida iha nia moos losu nola surik, nodi taa kotu ema ida tilun tahan. Ema kanek nia, na'ilulik ulun boot atan. ⁴⁸ Hotu, Yesus moos katak baa ema wa'in nia na'ak, "Tan saa emi mai kohi Ha'u hodi surik no ai kaliduk?! Emi haneo, Ha'u ne'e, ema aat ka? ⁴⁹ Sura lora Ha'u kamutuk ko emi oras kanorin iha Uma Hamulak Huun, mais emi la kohi Ha'u. Mais so'in baa!"

Kohi hola Ha'u ona! Maromak mako'an sia nakerek nela kedan lia ne'e hori uluk."☆

⁵⁰ Titu-naree nunia, Yesus Niakaan maktuir sia nata'uk tebes to'o ni'it aan nalai nela Nia.

⁵¹ Iha nia moos noo ema nurak ida mak la'o tuir Yesus nosi kotuk. Nia nafu'ut loos tais. Ema nia sia moos atu kohi nia, ⁵² mais sia kaer nola niakaan tais dei. Hotu, nia nalai fila nodi walan dei, tan nata'uk tebes.

Em a dada nodi Yesus baa nataa ulun boot Yahudi sia

(Mateus 26:57-68; Lukas 22:54-55,63-71; Yohannis 18:13-14,19-24)

⁵³ Hotu, sia dada nodi Yesus baa na'ilulik ulun boot uman. Iha nia, ulun boot Yahudi sia naklibur ti'an atu nalo moon-metan. Ema nia sia, mak na'ilulik ulun sia, manorik ukun sia, no fukun adat sia. ⁵⁴ Oras sia dada nodi Yesus baa, Petrus tuir no-nook nosi kotuk. Nia moos tama baa uma nia lalawar atu naniruk ha'i bele-bele no ema mak daka iha nia.

⁵⁵ Iha uma nia laran, ulun boot sia ko'a lia. Sia buka lia kakaer atu nodi nasalak Yesus, tan sia nakara taa ukun mate baa Nia. Mais sia la netan lia kakaer. ⁵⁶ Masik sia natama mataa lia tolek wa'in atu nodi nahonu Yesus, siakaan lia fuan moos la kona malu.

⁵⁷ Nosi ikus, ema ida tenik nariik nodi nataa tolek na'ak, ⁵⁸ "Ami rona Ema ne'e katak na'ak, 'Ha'u atu karo'on Uma Hamulak Huun mak ema raiklaran nalo. To'o wainrua, Ha'u kariik kikar, mais la kodi ema raiklaran liman.'"☆ ⁵⁹ Mais siakaan dale nia sia moos, la kona malu tenik.

☆ 14:49 Lukas 19:47, 21:37 ☆ 14:58 Yohannis 2:19

60 Hotu, na'ilulik ulun boot nia nariik baa ema hotu-hotu oin, hotu nusu baa Yesus na'ak, "Ema wa'in tula sala baa O. Tan saa o no-nook dei?"

61 Mais, Yesus la nataa kois. Hotu, na'ilulik ulun boot nia nusu tenik na'ak, "O katak lai! Hori uluk Na'i Maromak nameno kedan atu solok Kristus mai. O ne'e Kristus, mak Na'i Maromak Oan ka?"

62 Yesus nataa na'ak, "Tebes! Ha'u mak Kristus. Emi hotu-hotu atu haree Ha'u, Ema Raiklaran Isin ne'e, kabesi aan kaer ukun iha Na'i Maromak mak beran kaliuk sorin kwana. Nosi ikus, Ha'u moos atu kamaan aan mai kikar kosi lale'an kodi kalo'an."☆

63 Rona nola Yesus dale nunia, na'ilulik ulun boot nia krakat tebes, to'o lees nahaat niakaan faru klobor. Hotu, nia katak baa ema nia sia na'ak, "Ita lalika buka tenik mataa lia ona! 64 Emi rona ti'an Nia na'in du'uk katak na'ak, Nia ne'e Na'i Maromak Oan. Ne'e na'ak, Nia dale nahaat Na'i Maromak ti'an! Tuir itakaan ukun, kalo ema ida nalo aan nu'u Maromak, ema nia musti mate! Dadi, ita atu hakotu nunabee?"

Rona nola nunia, sia moos nakotu lia na'ak, "Ema ne'e, sala tebes. Musti taa ukun mate baa Nia!"☆

65 Hotu, ema na'in hira soruk baa nodi taniru Yesus. Sia tutus Niakaan matan, hotu ta'e nakdiuk Nia. Sia naleuk Nia na'ak, "Kalo O Maromak mako'an tebes, O katak kokon see mak ta'e O nia?" Hotu, sia naruka makdaka Uma Hamulak Huun mai nola Nia nodi baa. Oras sia nodi Yesus baa, sia moos basa nakdiuk Nia.

☆ 14:62 Daniel 7:13 ☆ 14:64 Ukun-badu Na'ilulik 24:16

Petrus neli Yesus
(Mateus 26:69-75; Lukas 22:56-62; Yohanis
18:15-18,25-27)

⁶⁶⁻⁶⁷ Baa oras nia, Petrus sei tuur naniruk ha'i iha uma nia lalawar. Na'ilulik ulun boot atan feto ida mai naree Petrus iha nia. Feto nia nahilas di'a-di'ak Petrus oin, hotu nasee na'ak, "Ohin nia o moos bele-bele mo Yesus, ema Nasaret nia. Tebes ka lale?"

⁶⁸ Mais Petrus nataa na'ak, "Lale! Tan saa o musu nunia?! Ha'u la katene ema nia!" Hotu, Petrus sai baa nariik iha ba'a odamatan oin. [Baa oras nia moos, manu kokoreek.]‡

⁶⁹ La oras, feto nia mana tenik Petrus. Hotu, nia foo natene baa ema iha nia sia na'ak, "Nia ne'e, ema ida nosi sia!"

⁷⁰ Mais, Petrus sakar na'ak, "O bula arumak! Ha'u la katene ema nia!"

La kleur falik, ema ida seluk nasee Petrus na'ak, "O keta maktolek tenik ma'ak, o la mamutuk mo ema nia sia! Emi hotu-hotu ne'e ema Galilea."

⁷¹ Mais, Petrus sakar tenik na'ak, "Tuku fatuk! Ha'u la katene ema nia!"

⁷² Oras Petrus katak nunia, manu moos kokoreek isin rua. Rona nola nunia, Petrus nanoin nola Yesus lia fuan ohin nia na'ak, "Manu sei la kokoreek isin rua dauk, o meli Ha'u isin tolu ti'an ma'ak, o la matene Ha'u."

Nanoin nola nunia, Petrus moos tanis no aan.

‡ **14:68** Hakerek Moon lia Yunani balu la noo hakerek iha lalutuk laran ne'e.

15

Sia nodi Yesus baa gubernur Pilatus

(Mateus 27:1-2,11-14; Lukas 23:1-5; Yohanis 18:28-38)

¹ Seisawan oan, ema hotu-hotu iha moon-metan nia kabuar lia atu no'o Yesus. Hotu, sia kesi Nia, nodi baa gubernur Pilatus, tan gubernur mak bele taa ukun mate baa ema.*

² To'o baa, gubernur nusu Yesus na'ak, "Ema ne'e sia na'ak O ne'e, ema Yahudi Na'in. Nunia tebes ka?"

Yesus nataa na'ak, "Tebes! Ama dale nia loos."

³ Oras nia, na'ilulik ulun sia tula lia wa'in baa Yesus nodi katak baa gubernur na'ak, "Ema ne'e, nalo sala wa'in ti'an!" ⁴ Hotu, Gubernur nusu tenik Yesus na'ak, "O la rona siakaan dale nia ka? Sia tula sala wa'in boot baa O. Mataa lai!"

⁵ Mais Yesus la nataa kedan, to'o Gubernur moos benar.

Gubernur Pilatus taa ukun mate baa Yesus

(Mateus 27:15-26; Lukas 23:13-25; Yohanis 18:39—19:16)

⁶ Sura tinan, natoon baa leron ema Yahudi nadahur Paska, gubernur nabusik ema bui ida tuir ema lear boi. ⁷ Baa tinan nia, noo ema bui ida naran Barabas. Uluk ema kohi nia no niakaan maluk sia, tan sakar ukunrai Roma. Nia moos no'o ema. ⁸ Tan leron boot sia to'o ti'an, ema wa'in baa Gubernur Pilatus nodi nusu na'ak, "Ama Gubernur! Dahur Paska to'o ona!"

* **15:1** Baa oras nia, ulun boot Yahudi sia la noo beran atu taa ukun mate baa ema. Tan lia nia, sia nodi Yesus baa gubernur Pilatus mak ukunrai Roma iha nia.

Kalo bele, ama nabusik ema bui ida tuir itakaan adat!"

⁹ Rona nola nunia, Gubernur nataa na'ak, "Tebes! Mais ha'u kabusik see? Nunabee kalo kabusik ema Yahudi Na'in ne'e? Bele ka?" ¹⁰ Gubernur nusu nunia, tan natene na'ak na'ilulik ulun sia nodi Yesus baa nia, tan sia rai hirus baa Yesus.

¹¹ Rona gubernur dale nunia, na'ilulik ulun sia sasu'at ema wa'in nia, nebee sia hotu-hotu nataa gubernur na'ak, "Ami la ho'uk ema nia! Habusik Barabas dei!"

¹² Hotu, Gubernur nusu tenik na'ak, "Kalo nunia, ha'u kmusti kalo saa baa Yesus ne'e mak emi temi ha'ak, 'Na'i Yahudi'?"

¹³ Sia moos nahii bele-bele na'ak, "Ho'o nia dei! Hedi Nia baa ai karuus!"

¹⁴ Hotu, Gubernur nusu tenik na'ak, "Mais Nia sala saa? Ha'u kleno Nia ti'an, mais la ketan sala ida kois!"

Mais sia nahii maka'as liu tenik na'ak, "Ho'o nia! Hedi nia baa ai karuus!"

¹⁵ Tan gubernur nakara nalo ema wa'in nia neon di'ak, nia moos nabusik Barabas tuir siakaan hakara. Hotu nia naruka sondadu ta'e no'at Yesus nodi oe besi tarak.† No'at notu, nia latan Yesus baa sondadu sia, nebee sia nodi baa, nedi no'o baa ai karuus.

*Sondadu sia ta'e nakdiuk Yesus
(Mateus 27:27-31; Yohanis 19:2-3)*

† **15:15** Sondadu Roma sia nodi oe mak nalo nosi tali kulit lolon hira sia. Hotu, sia kesi ruin meik, lale, makdadi meik, baa tali kulit nia rohan sia. Kalo ho'at rua-ruan hodi oe nia, isin kulit naklu'as mohu.

16 Nunia hotu, sondadu sia dada nodi Yesus baa lalawar boot ida iha siakaan fatin.‡ Hotu, sia bolu nola siakaan mamaluk klibur boot ida. 17 Sia moos natais Yesus nodi faru klobor ida. Faru nia ilas mean asuaten, hanesan na'in siakaan tais. Hotu, sia nola ai tarak lain, noman nalo baa sabeo tarak. Hotu, tuku natama sabeo tarak nia baa Yesus ulun nodi naleuk nakdiuk Nia, hanesan sia foti na'in foun nodi sabeo na'in.

18 Hotu, sia tabe naleuk nia na'ak, "Tabe, Na'i Yahudi!" 19 Sia asufanu sudur baa Yesus. Sia moos taniru Nia, no ta'e nakdiuk Niakaan ulun. 20 Naleuk nakdiuk Nia notu, sia kolu faru klobor nia, hotu natais nikar Niakaan tais baa. Hotu, sia nodi Nia sai baa kota Yerusalem luan, atu nedi no'o baa ai karuus.

Em a nedi Yesus baa ai karuus

(Mateus 27:32-44; Lukas 23:26-43; Yohanis 19:17-27)

21 Oras sai nosi Yerusalem, sia nasoru ema ida nosi leo Kirene iha dalan klaran. Ema nia naran Simon. Nia, mak Aleksander no Rufus aman. Oras nia atu tama Yerusalem, sondadu sia kohi nola nia. Hotu sia seten nia natiu Yesus Niakaan ai karuus.✧ 22 Hotu, sia dada Yesus to'o fatik ida naran Golgota. (Naran ne'e na'ak, 'fatin ulun ruin'.) 23 Iha nia, sia foo Yesus nemu kokon tua kahur ai moruk, nebee Nia bele terus moras. Mais Yesus la no'uk. 24-25 Baa oras takseer tuku siwi seisawan, sia nedi Yesus baa ai karuus, hotu taman ai karuus nia. Nunia hotu, sondadu sia suut liman atu nodi natene see mak bele netan

‡ **15:16** Sondadu fatin nia, sia temi nodi lia Latin na'ak *praetorium*. Fatin nia, sondadu siakaan fatin du'uk iha ukunrai tofatik laran. ✧ **15:21** Roma 16:13

Yesus farun. ✧ 26 Sia moos nakerek baa ai kabelak ida na'ak,

“Ema ne'e, Na'i Yahudi”

Hotu, sia nedi ai kabelak nia baa ai karuus iha Yesus ulun fafuhun leten, nebee ema bele natene lia krarain taa ukun mate baa Nia. 27 Iha fatin nia sia moos nedi no'o ema madauk teen na'in rua. Ida iha Yesus sorin kwana, ida iha sorin karuk. 28 [Nodi nalo nunia, sia nalo tuir saa mak hakerek hori uluk iha Hakerek Moon na'ak, “Ema nalo Nia nu'u ema aat.”] § ✧

29 Ema hotu-hotu mak la'o tuir fatin nia naree Yesus iha ai karuus. Sia nakmulis ibunnodi naleuk Nia na'ak, “O mak dale ma'ak, O bele maro'on Uma Hamulak Huun, hotu baa wainrua O mariik mikar. Tebes ka? ✧ 30 Kalo nunia, sori aan ona, tuun mosi ai karuus nia! Nunia lai, foin ami bele fiar ha'ak, o ne'e tebe-tebes Na'i Maromak Oan!”

31 Na'ilulik ulun sia no manorik ukun sia moos naleuk Yesus na'ak, “Nia bele sori ema seluk, mais la bele sori aan du'uk! 32 Uluk Nia na'ak, Nia ne'e 'Kristus' mak Na'i Maromak nameno kedan hori uluk. Ema seluk dale na'ak, nia ne'e ema Yahudi Na'in. Kalo nunia tebes, habusik Nia tuun du'uk nosi ai karuus, nebee ita haree. Nunia ti'an, foin ita bele fiar.”

Ema madauk teen na'in rua iha Yesus sorin moos naleuk Nia.

Yesus mate

(Mateus 27:45-56; Lukas 23:44-49; Yohanis 19:28-30)

✧ 15:24-25 Kananuk Sia 22:19 § 15:28 Lia tohar ne'e la tama iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ✧ 15:28 Yesaya 53:12

✧ 15:29 Kananuk Sia 22:8, 109:25; Markus 14:58; Yohanis 2:19

33 Nunia hotu, nakukun luri taka nola rai nia nosi loro natetu to'o tuku tolu loro malirin.

34 Baa oras tuku tolu loro malirin, Yesus nahii nodi siakaan lia Aram na'ak, "*Eloi! Eloi! Lema sabaktani?*" (Lia fuan nia na'ak, "Ha'ukaan Maromak! Ha'ukaan Maromak! Tan saa tali'ur la'o mela Ha'u nune'e?")[☆]

35 Oras ema na'in hira mak kre'is ai karuus nia rona Yesus lian nia, sia dale baa malu na'ak, "Rona lai. Nia bolu Elia, mak Maromak mako'an uluk nia!" 36 Hotu, ema ida nalai baa nola wee teen, lobas tama baa tua siin. Nia tuu wee teen nia nodi ai lolon ida, hotu lolo baa Yesus ibun, nebee Yesus modas. Ema nia dale na'ak, "Hein lai! Ita haree kokon! Arumak Elia mai natuun Nia nosi ai karuus ne'e."[☆]

37 Hotu, Yesus nahii tenik nodi lian maka'as. Nahii notu, nawan moos kotu.

38 Iha Uma Hamulak Huun laran no tais odamatan boot ida mak ema nisa nodi neli Na'i Maromak Ke'an Lulik Kaliuk. Natoon baa Yesus nawan kotu, tais odamatan nia naksira fa'e baa rua nosi leten to'o raik.[☆]

39 Iha Golgota, noo sondadu ulun ida mak daka kre'is baa Yesus Niakaan ai karuus. Oras naree Yesus mate, nia sarebak nodi na'ak, "Adeei! Ema ne'e, Na'i Maromak Oan tebes."

40-41 Iha nia moos noo fetu wa'in mak nariik nosi dook, titu Yesus mate. Uluk, sia mak naliku Yesus no niakaan ema sia iha Galilea. Nosi fetu nia sia, noo Salome, Maria nosi leo Magdala, Maria ida tenik (mak Yakobus no Yosès inan) no fetu wa'in tenik mak tuir Yesus mai bele iha Yerusalem.[☆]

☆ 15:34 Kananuk Sia 22:2 ☆ 15:36 Kananuk Sia 69:22

☆ 15:38 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 26:31-33 ☆ 15:40-41 Lukas

Emá nakoi Yesus
(Mateus 27:57-61; Lukas 23:50-56; Yohanis
19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Baa oras nia, noo ema boot ida naran Yusuf nosi leo Arimatea. Nia tuur iha moon-metan Yahudi. Nia ema laran di'ak mak no'i nei-nein Na'i Maromak kaer ukun. Natene nola Yesus mate ti'an, nia buka dalan atu natuun Yesus maten nosi ai karuus.

Yesus mate nia, kona baa loron lima. Awan, kona baa ema Yahudi siakaan loron hamulak. Tan lia nia, oras loro atu monu baa loron lima nia, Yusuf nakbiit neon baa nusu kedan Yesus maten nosi gubernur Pilatus. ⁴⁴ Rona Yusuf nusu nunia, gubernur moos blaar hotu katak na'ak, "Adeei! Ema nia mate ti'an ka?! Ha'u kanoin, sei dauk!"

Hotu, gubernur naruka ema baa bolu sondadu ulun mai. To'o mai ti'an, gubernur nusu nia na'ak, "Nunabee? Yesus nia mate ti'an ka?"

⁴⁵ Sondadu ulun nataa na'ak, "Nia mate hori ohin ti'an ama!" Rona nola nunia, gubernur moos foo leet baa Yusuf atu baa nola Yesus maten.

⁴⁶ Hotu, Yusuf baa sosa tais foun ida mak folin todan. Sosa notu, nia baa Golgota. To'o baa, nia natuun nola Yesus maten nosi ai karuus. Hotu, nia falun di'a-di'ak nodi tais foun nia. Baa oras nia, ema foin ba'at notu fatuk kuak ida atu nadi'a kedan rate bodik Yusuf no familin sia. Hotu, Yusuf sia nakelu natama Yesus maten baa rate nia. Hotu, sia dudu nola fatuk boot ida, nodi taka kuak nia. Hotu, sia fila.

⁴⁷ Baa oras nia, Maria nosi Magdala no Maria ida seluk (mak Yoses inan), sia moos tuir to'o

nebaa. Sia naree di'a-di'ak, nebee bele natene dalam baa rate nia.

16

Yesus moris nikar

(Mateus 28:1-8; Lukas 24:1-12; Yohanis 20:1-10)

¹ Awan nia, kona loron neen. Loron nia, mak ema Yahudi siakaan loron hamulak. Baa oras loro monu ti'an, Salome, Maria nosi leo Magdala, no Maria ida seluk (mak Yakobus inan), sia baa sosa mina morin, nebee awan sia baa nisik Yesus maten tuir siakaan adat. ² Loron domiku seisawan oan, sia na'in tolu moos baa rate nia. ³⁻⁴ Iha dalam klaran, sia dale baa malu na'ak, "Adee! See mak bele dudu sees fatuk boot nia nosi rate odamatan? Fatuk nia boot basuk! Ita ne'e la biit!"

Mais to'o baa, sia naree fatuk nia nakduir sai ti'an. ⁵ Naree nunia, sia tama baa rate laran. Mais sia sarebak tebe-tebes, tan sia naree mane nurak ida no'i tuur iha siakaan sorin kwana. Niakaan tais, mutin naksinak. ⁶ Nia katak baa sia na'ak, "Keta hata'uk! Ha'u katene emi mai buka Yesus, ema Nasaret nia. Ema no'o Nia ti'an iha ai karuus, mais Nia moris nikar ti'an! Mai, haree du'uk fatik mak ema rai Niakaan maten baa. Mamuk ti'an! ⁷ Di'ak liu, ina sia fila ona! Baa katak Petrus no niakaan mamaluk sia ha'ak, Yesus moris nikar ti'an. Nia la'o uluk baa Galilea. Sia musti baa nasoru Nia iha nebaa, tuir saa mak Nia nameno kedan baa sia."✧

⁸ Hotu, fetu nia sia sai nosi rate nia. Sia fila lai-lais tan benar no nata'uk. Mais sia la katak

✧ **16:7** Mateus 26:32; Markus 14:28

lia nia baa ema ida moos iha dalan, tan nata'uk tebes.

*Yesus natadu aan baa Maria nosi Magdala
(Mateus 28:9-10; Yohanis 20:11-18)*

⁹ Loron domiku seisawan nia, Yesus natadu aan uluk baa Maria nosi leo Magdala. Uluk Yesus te'ur sai diabu hitu nosi feto ne'e. ¹⁰ Naree notu Yesus, Maria moos baa kedan katak baa ema hotu-hotu mak uluk tuir Yesus. Sia sei naklibur nodi neon susar no tanis, tan Yesus Niakaan mate. ¹¹ To'o baa, Maria katak baa sia na'ak, "Tan saa emi sei susar? Keta susar ona, tan Yesus moris nikar ti'an. Ha'u kfoin kasoru kola Nia ne'e!"

Mais, sia hotu-hotu katak na'ak, "Hoi! Keta bosok!"

*Yesus natadu aan baa ema na'in rua tenik
(Lukas 24:13-35)*

¹² Natoon baa nia moos, Yesus Niakaan mak-tuir na'in rua baa leo ida. To'o dalan klaran, Yesus natadu aan baa sia nodi ilas seluk. Mais la oras, sia moos natene Nia. ¹³ Naree nunia, sia moos fila baa katak siakaan mamaluk sia na'ak, "Hei, rona lai! Ami foin hasoru hola Yesus iha dalan!"

Mais siakaan mamaluk sia hotu-hotu de'an na'ak, "Hoi! Keta bosok!"

Yesus natadu aan baa Niakaan maktuir sia hotu-hotu

(Mateus 28:16-20; Lukas 24:36-49; Yohanis 20:19-23; Kristus Klosan Lian 1:6-8)

¹⁴ Nunia hotu, Yesus natadu aan baa Niakaan maktuir na'in sanulu resin ida, baa oras sia tuur naa. Nia nasee sia na'ak, "Hoi! Emi ne'e ulun fatuk tebe-tebes! Ema katak ti'an na'ak, sia

naree Ha'u nodi matan du'uk, mais emi la fiar! Emi ha'ak, bosok! Tan lia nia, oras ne'e Ha'u kmai du'uk, nebee emi na'in haree hodi matan. Ha'u kmate, mais oras ne'e Ha'u kmoris kikar ti'an! Haree baa!

¹⁵ Nahuu baa oras ne'e, emi musti baa raik-laran tomak keke lema Ha'ukaan Lia Di'ak baa ema hotu-hotu!✧ ¹⁶ Ema mak fiar baa Ha'u no simu sarani, sia netan moris nima-nimak no Na'i Maromak iha lale'an. Mais ema mak la fiar, Na'i Maromak kastikar sia nodi lelen sia to'o nima-nimak. ¹⁷ Ema mak fiar baa Ha'u atu nalo tadak blaar oi-oik, nebee ema hotu-hotu natene na'ak, siakaan beran nia nanis mai nosi Na'i Maromak. Sia atu te'ur sai diabu nodi Ha'ukaan naran. Sia atu dale nodi lia fuan seluk mak Na'i Maromak natuun baa sia. ¹⁸ Kalo sia kaer samea mahoo raso, lale, sia nemu raso, sia la kona dinu. Kalo sia koko ema moras ulun, nanis ema moras nia moos di'ak."

Yesus sa'e baa lale'an

(Lukas 24:50-53; Kristus Klosan Lian 1:9-11)

¹⁹ Yesus dale notu no Niakaan maktuir sia, Na'i Maromak moos foti sa'e Nia baa lale'an. Iha nia, Nia nabesi aan iha Na'i Maromak liman kwana nodi kaer ukun namutuk no Na'i Maromak.✧

²⁰ Nunia hotu, Yesus Niakaan maktuir sia nalo tuir Niakaan haruka. Sia baa fatin hotu-hotu nodi keke lema Niakaan Lia Di'ak. Na'i Maromak moos natuun beran baa sia, nebee sia nalo tadak blaar mak Yesus katak kedan nia. Ema wa'in moos fiar baa Yesus, tan sia natene na'ak, Lia Di'ak nia, tebes no loos.

✧ **16:15** Kristus Klosan Lian 1:8 ✧ **16:19** Kristus Klosan Lian 1:9-11

Tetun Alkitab
Genesis and the New Testament in the Tetun Belu
language of Indonesia and East Timor
Kejadian dan Perjanjian Baru dalam bahasa Tetun
Belu. Genesis eo Novo Testamento em língua Tétum
Belu.

copyright © 2013 Unit Bahasa dan Budaya

Language: Tutun Belu (Tetun)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

66336204-8208-5358-97ab-2b85b8c3392e